

Univerzita Hradec Králové

Ústav sociální práce

Bakalářská práce

2021

Zdeňka Pálová

Univerzita Hradec Králové
Ústav sociální práce

Alternativní tresty

obecně prospěšné práce a domácí vězení

Bakalářská práce

Autor: Zdeňka Pálová
Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě
Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Hradec Králové

2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Česticích dne ...

.....

Poděkování

Děkuji JUDr. et Mgr. Filipu Rigelovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, ochotu, podněty a cenné rady.

Abstrakt

PÁLOVÁ, Zdeňka. *Alternativní tresty – obecně prospěšné práce a domácí vězení*. Hradec Králové, 2021. 61 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Bakalářská práce se zabývá alternativními tresty a jejich uplatňováním v praxi ve spolupráci s Probační a mediační službou. Cílem bakalářské práce je porovnání alternativních trestů s tresty podmíněnými z hlediska ekonomického, z hlediska účinnosti na pachatele a jejich přínosu pro společnost. V teoretické části práce je nastíněna problematika trestů a trestání z hlediska obecného, účelu a funkce, je charakterizován trest obecně prospěšných prací a trest domácího vězení, průběh těchto trestů, jejich pozitiva a negativa pro společnost i pro odsouzené i účinnost ve srovnání s tresty podmíněnými.

Náplní praktické části bakalářské práce je analýza dvou dotazníků zaměřených na povědomí veřejnosti o existenci alternativních trestů (obecně prospěšných prací a domácího vězení) a názoru na jejich uplatnění.

Klíčová slova: trest, alternativní tresty, obecně prospěšné práce, domácí vězení, Probační a mediační služba

Abstract

PÁLOVÁ, Zdeňka. *Alternative punishments – Community service and house arrest*. Hradec Králové, 2021. 61s. Bachelor thesis. University of Hradec Králové – The Institute of Social Work.

This bachelor thesis is about alternative punishments and their practical application in cooperation with Probation and Mediation Service. The goal of this bachelor thesis is to compare the alternative punishments with suspended sentences in terms of economy, in terms of the effect on the offender and their benefit for society. The theoretical part of the thesis is dealing with an issue of punishment in general point of view, purpose and function of the punishment. There is characteristic of community service and house arrest, course of these punishments, positives and negatives for the society and for convicts and also their efficiency in comparison with suspended sentences.

The practical part of the thesis is based on analysis of two surveys aimed on social awareness of the existence of alternative punishments (community service and house arrest) and the opinion on their use.

Keywords: punishment, alternative punishments, community service, house arrest, Probation and Mediation Service

Obsah

ÚVOD.....	8
1 TREST.....	10
1.1 Historie trestu.....	10
1.2 Účel trestu.....	15
1.3 Funkce trestu.....	17
1.4 Trest odnětí svobody.....	20
1.5 Alternativní tresty.....	22
2 TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	25
2.1 Historie trestu obecně prospěšných prací.....	26
2.2 Klady a zápory trestu obecně prospěšných prací.....	28
3 TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ.....	30
3.1 Historie trestu domácího vězení.....	30
3.2 Důvody zavedení trestu domácího vězení.....	33
4 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA.....	36
4.1 Podmínky pro uložení trestu.....	40
4.2 Kontrola výkonu trestu.....	40
5 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K ALTERNATIVNÍM TRESTŮM.....	44
5.1 Cíl výzkumu.....	44
5.2 Sběr dat.....	44

5.3 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	45
5.3.1 Popis výzkumného souboru	45
5.3.2 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza	46
5.4 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ.....	49
5.4.1 Popis výzkumného souboru	49
5.4.2 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza	49
ZÁVĚR.....	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	61
SEZNAM TABULEK.....	61
SEZNAM GRAFŮ.....	62
PŘÍLOHY.....	64

ÚVOD

Od každého občana ve společnosti se očekávají postoje a chování podle standardních společenských norem. V každé společnosti jsou proto zavedeny určité normy a hodnoty. Lze předpokládat, že tyto normy a hodnoty nebudou všemi zcela respektovány. Příčinou mohou být zejména těžké životní situace, např. nezaměstnanost, alkoholová či drogová závislost, gamblerství, nemoc. Příčiny kriminality, která u nás není malá, často pochází již ze zanedbané rodinné výchovy. Nová doba z důvodu nadměrné zaměstnanosti rodičů a nedostatku zájmu přináší mladé generaci nadbytek volného času, z nudy se zapojuje do různých skupin, které se zaměřují na závadnou kriminalizující činnost spojenou s požíváním alkoholu, drog a jiných omamných látek, vyznačuje se projevujícím vandalismem, agresí, šikanou apod.

Na druhou stranu problémy se zákonem mohou postihnout i slušného člověka, který se dostane do této situace např. spácháním dopravní nehody, při které zemře člověk, zanedbáním pravidel bezpečnosti práce v zaměstnání apod.

Svou bakalářskou práci jsem zaměřila na alternativní tresty, konkrétně na trest domácího vězení a trest obecně prospěšných prací, způsoby jejich výkonu a kontroly. Osobně jsem se s těmito tresty setkala v rámci výkonu povolání městského strážníka a chtěla jsem tuto problematiku poznat více do hloubky. Trest obecně prospěšných prací je u nás zaveden od roku 1996 a trest domácího vězení od roku 2010. Oba druhy trestů jsou tedy relativně novými druhy moderních sankcí a zaslouží si pozornost jak odborné, tak i laické veřejnosti.

Cílem mojí bakalářské práce je zjistit postoje veřejnosti jak laické, tak i odborné k trestu domácího vězení a k trestu obecně prospěšných prací. Dotazníkovou formou chci zjistit, jaké klady a zápory veřejnost vidí v udělování a využívání těchto trestů. Dále chci porovnávat oba tresty vzhledem k jejich účinnosti a působení na odsouzené.

Moje bakalářská práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se skládá z několika kapitol, které charakterizují obecně trest, jeho účel a funkci, výhody a nevýhody mezi trestem odnětí svobody a alternativními tresty. Dále se věnuji vzniku a využívání trestu obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení v historii a v současnosti. Na konci této části se zabývám činnostmi probační a mediační služby

a její činností ve vztahu ke kontrole a dohlížení nad výkony trestů obecně prospěšných prací a domácího vězení.

Praktická část zahrnuje anketní analýzu postojů veřejnosti vůči trestu obecně prospěšných prací a domácího vězení. Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření. V závěru dotazníkového šetření budou interpretovány výsledky výzkumného souboru a výsledky dotazníkového šetření s přehlednými grafy, jak na trest obecně prospěšných prací, tak i na trest domácího vězení. Získávání podkladů pro praktickou část mé práce bylo do značné míry ovlivněno probíhající virovou pandemií Covid-19. Vzhledem k zákazům a omezením nařízených vládou České republiky mi nebylo umožněno osobně navštívit některé instituce k získání statistických údajů týkajících se problematiky mé práce.

Trest obecně prospěšných prací patří mezi alternativní tresty, které se začaly prosazovat v západoevropských zemích ve 20. století. V té době nastal velký nárůst kriminality, věznice začaly být přeplněné, vzrůstaly negativní vlivy na uvězněné osoby v tehdejších věznicích a s přeplněností věznic byly spojené i velké finanční náklady pro společnost. Zákodárci v Čechách se nechali inspirovat zkušenostmi ze zahraničí a roku 1996 byl také v České republice zaveden trest obecně prospěšných prací. Kladné výsledky se nedostavily hned i proto, protože ze začátku neměla Probační a mediační služba dostatečnou právní oporu pro jejich specializovanou činnost. V roce 2002 nastaly změny v podobě přijetí novely trestního zákona, kdy došlo ke zlepšení v řízení aktivní práce Probační a mediační služby. Myslím si, že v dnešní době je trest obecně prospěšných prací považován za efektivní, progresivní a účinnou alternativu trestu a umožňuje pachateli navrácení dluhu společnosti a nabízí mu možnost návratu do běžného života.

Trest domácího vězení byl zaveden jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody méně závažné trestné činnosti. Česká republika se nepatrně inspirovala zahraničními zkušenostmi v ukládání tohoto trestu, kdy v zahraničí je trest domácího vězení ukládán jako součást jiného trestu, jen zřídka je ukládán jako samostatný trest. Ve všech zemích, i u nás, je trest domácího vězení zaváděn zejména jako jeden ze způsobů řešení ekonomických úspor a uvolnění míst v zaplněných věznicích. V České republice je trest domácího vězení ukládán jako samostatný trest.

1 TREST

Trest nebo také sankce je uvalení nějakého omezení, újmy, ztráty nebo bolesti, jímž oprávněná osoba vymáhá dodržování mravních, společenských nebo právních pravidel daného společenství. Smyslem trestu může být náprava, odstrašení, ochrana společnosti nebo obnova narušeného řádu. Trest je obecný pojem a znamená určitou sankci za určité jednání. Trest má právní a mimoprávní povahu. Mimoprávní povahou se myslí sankce morální a etické. Trest můžeme definovat jako právní následek trestného činu. O trestu a vině trestného činu rozhoduje pouze soud.¹

1.1 Historie trestu

Práce jako forma trestu provází lidstvo i právo od nepaměti. V českých zemích se tento trest formoval od počátku 18. století. První významný trestní zákoník nazvaný „Constitutio criminalis Josephina“ byl vydán za vlády Josefa I. v roce 1707. Navazoval na trestní zákoník z roku 1768, který vydala v té době vládnoucí Marie Terezie. V roce 1787 za vlády Josefa II. následovalo vydání Všeobecného zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích. V roce 1852 vyšel zákon č. 117 o zločinech, přečinech a přestupcích, který stanovil možnost ukládat i těžší práce ve vězení. Zákon také umožňoval ukládání a následně i vykonávání vězeňských prací v kasárnách a v táboře.²

V zákoně č.43/1872 se ustanovuje práce jako výchovný prostředek, který se týká vykonávání trestů na svobodě, ve vazbě, o samotě, a k tomu byly zřízeny komise pro vykovávání trestů. Již tehdy bylo přihlédnuto k postavení odsouzeného, k jeho způsobilosti k práci a k jeho zaměstnání. Došlo-li k nápravě, mohl být odsouzený propuštěn dříve. Zákon pamatoval i na mladistvé, které bylo možno umístit do donucovacích pracoven mladých delikventů. Do těchto zařízení mohli být umístěni

¹ *Účel trestu* dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/claky/ucel-trestu-89770.html>

² ADAMOVIČ, Karolína. *Prameny k dějinám práva v českých zemích. Dokumenty* (Aleš Čeněk). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 359 s. ISBN 80-86898-04-0

i nedospělí jedinci, kteří spáchali trestný čin, a pro jejich nízký věk byl tento trestný čin považován za přestupek.

V zákoně č. 89/1885 ř. z., o robotách a polepšovnicích, kde došlo ke sjednocení pravidel umístění osob do donucovacích pracoven. Stanovil, kdo může být umístěn v donucovacích pracovnách, nebo v polepšovnicích ústavech. V zákoně byly jmenovitě vymezeny činy jako např. žebrota, smilstvo, zahálčivost a také odpovídající uložení příslušných trestů.

V roce 1918 po vzniku Československa, došlo recepčním zákonem (je to zákon, který na daném území platil a nový stát přebírá buďto jeho část, nebo celý) k převzetí rakouského právního řádu pro české země. Dále byl přijat zákon č. 102/1929 Sb., o zřízení nucených pracovních kolonií a o změně některých ustanovení trestního práva. Tento zákon byl přijat Národním shromážděním Československé republiky. Tyto nucené pracovní kolonie byly zvláštním typem donucovacích pracoven. Zatím co donucovací pracovny byly zřizovány v uzavřených ústavech, nucené pracovní kolonie byly zřizovány převážně s možností práce na volném vzduchu. Nucené pracovní kolonie byly sociální a zabezpečovací ústavy. Tyto ústavy měly vést odsouzené k řádnému životu, neměly být výdělečné. Zákon také nově stanovil, koho bylo možné umístit do donucovací pracovny. Jednalo se o odsouzené, u kterých byl opakovaně uložen trest za přestupky. Nově bylo možné umístit do ústavu odsouzené pro zločin ze zahálčivosti, ničemné lehkomyšlnosti a toho, kdo byl minimálně dvakrát potrestán za obdobný majetkový zločin. Do donucovacích pracoven nesměli být umístěny osoby k práci nezpůsobilé, duševně choré, nemocné, ženy těhotné a kojící. Doba výkonu trestu byla stanovena v délce od 6 měsíců do 5 let. V roce 1930 byla přijata Úmluva o nucené práci, která přesně definovala pojem nucené práce.

V roce 1939 se postupně ustanovilo nové centrum tvorby právních norem. Nově vznikaly a rozvíjely se protektorátní orgány a orgány německé říše, jejich součástí se stal protektorát Čechy a Morava. Na území protektorátu Čech a Moravy zůstaly v platnosti předpisy československého práva, ale jejich působnost se podstatně zúžila a omezila. Vedle nich totiž platilo i právo německé.³

³ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8

V roce 1941 bylo vydáno Vládní nařízení č.393/1941 Sb., o správním trestním právu a řízení v oboru vyživovacím, cenovém, zásobovacím, kde bylo stanoveno, že po opakovaném spáchání přestupků bylo možno uložit trest delší než jeden měsíc. Trest mohl být vykonáván buď celý, nebo jeho část vykonávána v kárném pracovním táboře.

Po ukončení nsvobody v roce 1945 byl vydán dekret prezidenta republiky č.16/1945 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů. Tento dekret dále stanovil, že trestné zločiny podle tohoto dekretu a výkon trestu jsou nepromlčitelné. Zvláštním zákonem, který zřídil nucené pracovní oddíly, byl dekret prezidenta republiky č.126/1945 Sb., o zvláštních nucených pracovních oddílech. Tyto oddíly byly zřizovány ve věznicích krajských soudů. Práce v nucených pracovních oddílech byly zaměřeny na obnovu hospodářského života a ve prospěch veřejného zájmu. Odsouzení za výkon této práce neměli nárok na odměnu.

Zákon č. 15/1947 Sb. o stíhání černého trhu a podobných pletich. Zákon vznikl v poválečném období, kdy docházelo k obnově hospodářství. Dává možnost odsouzenému vykonat trest bez omezení na svobodě v donucovací pracovně. Tyto tresty se ukládaly většinou za přestupky⁴.

V roce 1950 byl přijat zákon, který po 98 letech nahrazoval předpisy z doby rakousko-uherské monarchie. Mimo jiné byly zrušeny např. zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852, vojenský trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1855, zákon o tom, kdo může být držen v donucovacích pracovnách nebo v polepšovacích ústavech z roku 1885. Do nucených prací v táborech mohli být zařazeni odsouzení za trestné činy, dále ti, kdo projevil nepřátelství k lidově demokratickému řádu. Tresty nucených prací se ukládaly v rozmezí od tří měsíců do dvou let. Do tábora nemohli být zařazeny osoby mladší 18 let.

V zákoně č.140/1961 Sb., který byl přijat Národním shromážděním Československé socialistické republiky, bylo ve zvláštní části zákona zachováno nápravné opatření, které soud mohl uložit s přihlédnutím k osobě pachatele a možnosti jeho nápravy. Nápravné opatření bylo možné uložit i příslušníkům ozbrojených sil a sborů. Trest měl být vykonán v délce od dvou měsíců do jednoho roku. Odsouzený

⁴ Zákon č. 15/1947 Sb., ze dne 13 února 1947, o stíhání černého obchodu a podobných pletich. Dostupné online <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-15>

vykonával trest na svobodě a za podmínek uložených soudem. Za práci náležela odměna, ze které byla odváděna určitá finanční částka státu. Pokud odsouzený nesplňoval podmínky, mohl soud přeměnit trest nápravného opatření v trest odnětí svobody. Na dva dny nevykonaného nápravného opatření náležel jeden den odnětí svobody. Pokud odsouzený trest vykonal a dodržoval podmínky, hledělo se na něj, jako by nebyl odsouzen.⁵

Velké a zásadní změny nastaly po revoluci v roce 1989. Československo se vrátilo k demokratickým principům. Demokracie také přinesla jako vedlejší produkt vzrůstající kriminalitu, proto bylo zapotřebí změnit trestní politiku. S těmito změnami byl i novelizován trestní zákon. Bez náhrady byl zrušen trest nápravného opatření. Zvyšující se počty pachatelů přepřelňovaly kapacitu vězeňských zařízení a znesnadňovaly tak výchovné působení na odsouzené. Proto v roce 1996 došlo k rozšíření alternativních trestů, a to o trest obecně prospěšných prací. Tento trest byl již úspěšně aplikován v některých okolních státech.⁶

V tabulce č.1 jsou uvedeny právní předpisy tak, jak se postupně historicky vyvíjely od roku 1707 až do roku 2012.

⁵ Zákon č.140/1961 Sb. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>

⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-152/1995>

Tabulka č.1 časová osa vybraných právních předpisů od roku 1707 do 2012

ROK	NÁZEV PRÁVNÍHO PŘEDPISU
1707	Constitutio criminalis Josephina
1768	Constitutio criminalis Theresiana
1787	Constitutio criminalis – Všeobecný zákoník o zločinech a způsobu jejich trestání
1803	Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích
1852	Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích
1855	Zákon č. 19/1855 ř. z., vojenský trestní zákon o zločinech a přečinech
1872	Zákon č. 43/1872 ř. z., zákon se týká o vykonávání trestů na svobodě, ve vazbě, samotě a zřizování komisí pro vykonání trestů
1873	Zákon č. 108/1873 ř. z., o policejním dohledu
1885	Zákon č. 89/1885 ř. z., zákon o tom, kdo v donucovacích pracovních držen býti může
1885	Zákon č. 90/1885 ř. z., o donucovacích pracovních
1929	Zákon č. 109/1929 Sb., o zřízení nucených pracovních kolonií
1930	Úmluva č. 29 o nucené nebo povinné práci (Úmluva vstoupila pro Československou republiku v roce 1958)
1939	Vládní nařízení č. 72/1939 Sb., o kárných pracovních táborech
1941	Vládní nařízení č. 393/1941 Sb., o správním trestním právu a řízení v oboru vyživovacím, zásobovacím a cenovém
1944	Ústavní dekret prezidenta republiky č. 11/1945 Sb., o obnovení právního pořádku
1945	Dekret prezidenta republiky č. 16/1945 Sb., o potrestání nacistických zločinnů, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech Dekret prezidenta republiky č. 126/1945 Sb., o zvláštních nucených pracovních oddílech
1947	Zákon č. 15/1947 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich
1948	Zákon č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky
1950	Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon
1956	Zákon č. 64/1956 Sb., trestní řád
1961	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
1993	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
1995	Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
2001	Zákon č. 265/2001 Sb., změny trestního řádu a některých dalších zákonů
2009	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
2011	Zákon č. 330/2011 Sb., změny trestního zákoníku a trestního řádu
2012	Zákon č. 390/2012 Sb., změny trestního zákoníku a některých dalších zákonů

Druhy trestu stanoví § 52 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Jsou to tresty odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, zákaz činnosti, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti a vyhoštění. Trestem odnětí svobody nestanoví-li zákon jinak, se rozumí: nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, zvláštní typ trestu odnětí svobody, což je výjimečný trest.

Pojem trestného činu najdeme v § 111 zákon č.40/2009 Sb., trestního zákoníku. *“Trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.”*⁷

Trest ukládá pouze soud na základě zákona a po soudním řízení. Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů. Měl by mít preventivní účinek, také výchovně působí na ostatní členy společnosti a má zabránit odsouzenému páchat další trestnou činnost.

1.2 Účel trestu

Definice účelu trestu je obsažena v § 23 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, která zní: *„Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost a měla by vést pachatele k tomu, aby vedl řádný život.“*⁸

Účely trestu v trestněprávní praxi se postupem času mění a vyvíjí. Jsou ovlivněny úrovní právního vědomí, společenských hodnot, filozofických směrů, úrovní politickou, ekonomickou a také mají vliv na tradice. V odborné trestněprávní literatuře jsou uváděny

⁷ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: desáté. Praha: Armex Publishing, 2019. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-64-9.

⁸ Úplné znění zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Vyd. 5. Praha: Armex, 2009. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-86795-72-0.

nejznámější teorie o účelu trestu, které demonstrují i historický a filozofický vývoj společnosti. V českém prostředí se teorie dělí na absolutní, relativní a smíšené.⁹

Dle **absolutní teorie** (retribuční, někdy nazývaná „zpět hledící“ = back looking theory) je trest spravedlivou odplatou za trestný čin, který musí být potrestán. Sankci můžeme také chápat jako nastolení rovnováhy ve společnosti. Teorie míří do minulosti, kde bylo spácháno zlo, nikoli do budoucnosti, kde by mohlo být uvažováno o možnostech pachatele. Cílem je trestání zločinu, a ne zločince.

Dalším faktorem je, že trest má zrcadlit zločin. Obsahuje stejnou míru poškození, bolesti a ztráty, jako utrpěla oběť. Absolutní teorie v trestu spatřuje projev Boží vůle, hříchu a blíží se zásadám lex talionis (zákon msty, oko za oko, zub za zub). Trest by měl obsahovat tolik utrpení, bolesti a ztráty, kolik jí bylo způsobeno trestným činem.¹⁰

Relativní teorie (utilitární, někdy nazývaná „vpřed hledící“ = looking forward theory) spojuje trest i s dalšími cíli, které jsou pro společnost žádoucí, potřebné a chrání společnost před kriminalitou. Trest je namířen do budoucna, kdy má sloužit k převýchově, k odstrašení a má působit výchovně i na společnost.¹¹

U **smíšené teorie** je kladen důraz na generální prevenci, která má ve formě hrozby trestu odradit potenciální pachatele. Trest je zaměřen na prevenci potenciálního pachatele.¹² Uložení trestu je zasloužené především v případě, kde je to užitečné. Smíšené teorie uplatňují oba principy – nelze uložit nezasloužený trest (bylo by to možné, použijeme-li utilitární teorii v případě nebezpečného recidivisty), současně však neexistuje povinnost trest uložit, pokud by pro společnost nebyl přínosem.¹³

⁹ NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J., VANDUCHOVÁ, M.: *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*, Aspi Publishing, Praha 2003, s. 270.

¹⁰ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, J. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*, C. H. Beck, Praha 2005, s. 185. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

¹¹ SOLNÁŘ, Vladimír.: *Systém československého trestního práva – Tresty a ochranná opatření*, Academia, Praha 1979, s. 182-183

¹² KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 187. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

¹³ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis, 2007, s. 52. Knihovnička LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

V moderní společnosti je překonána myšlenka, že by pachatel měl trpět trestem jen pro utrpení samo. Evropské právní řády vycházejí při úpravě trestněprávních sankcí ze smíšené teorie. Sankce obsahuje jak složku generální, tak speciální prevence. Účelem trestu je chránit společnost, kontrolovat kriminalitu a snažit se o nápravu pachatele.

1.3 Funkce trestu

Účelu trestu odpovídají jeho funkce. Pohled na funkci trestu se vyvíjel v penologické literatuře, kde dochází k členění funkcí trestů mnoha způsoby. Klasické pojetí teorie trestu spočívá v pěti základních funkcích, které se v praxi vzájemně prolínají:¹⁴

1. **Odplatná** (retributivní, punitivní)

Uložený trest odpovídá pouze závažnosti spáchaného trestného činu. Další funkce nemají žádným způsobem trest ovlivňovat, jako je např. náprava pachatele, odstrašení jiných osob apod. I když uložení mírnějšího trestu může vést k převýchově pachatele, podle retribuční teorie (odplata za zločin) je takový trest nepřipustný. Shodně platí i uložení přísnějšího trestu. Retribuční pojetí nepřipouští exemplární tresty (trest odstrašující) a omezuje neúměrně přísné trestání recidivistů. Moderní pojetí trestu užíváním represivních prvků minimalizuje na nezbytnou míru ochranu společnosti před vysoce nebezpečnými pachateli. Tresty ukládané pouze na základě retribučních přístupů tak nepřispívají k dosahování v současné době prosazovaného účelu trestního práva.¹⁵

2. **Odstrašení** (generálně preventivní)

S trestem se spojuje účel odrazení jak samotného pachatele od dalšího kriminálního jednání (individuální prevence), tak ostatních jedinců, kteří se mohou stát potenciálními pachateli (generální prevence). V uložení trestu je prvořadá snaha vyloučit do budoucna páchaní trestných činů.

¹⁴ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 187-188. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

¹⁵ *Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*. Čl.6 a 7. Dostupné na: <https://food-not-bombs.cz/wp-content/uploads/2016/01/umluva.pdf>

U většiny lidské populace je již samotná představa potrestání a následná reakce okolí vnímána silně negativně, což může vést ke snížení kriminality. Proces odstrašování je individuální a motivace ke spáchání činu je ovlivněna vnějšími a vnitřními faktory.¹⁶

Jsou zde ale i osoby, které jsou nezodpovědné, nepoučitelné a nemají svědomí. Vnímají své dopadení jako nepravděpodobné a při páchaní zločinu vnímají pouze momentální vlastní prospěch. Patří sem např. vraždy v afektu.

Naopak svou roli dobře plní odstrašení u pachatelů, kteří spáchali protiprávní čin poprvé. Trestné řízení u těchto pachatelů funguje jako dostatečně odstrašující. Patří sem i pachatelé, jejichž protiprávní jednání vyžaduje racionální úvahu a přípravu. Např. chladnokrevně připravované vraždy a trestní řízení vnímají negativně.¹⁷

3. Nápravná (rehabilitační)

Nápravná funkce trestu, která se také nazývá resocializační, rehabilitační nebo regulativní. Cílem je, aby se pachatel vyrovnal s trestem a bylo u něj dosaženo změny chování z asociálního na chování, které bude společensky akceptovatelné.¹⁸

Pro převýchovu určitých skupin jsou vypracovány náležité programy. Např. pro pachatele agresivní, pro závislé na alkoholu, s psychickými poruchami apod. Realizace těchto programů vyžaduje účast odborníků (pedagogů, psychologů apod.). Tyto programy jsou finančně náročné a vyžadují rovněž nároky na odbornost, zkušenost expertů a personálu pracujícího s pachateli.¹⁹

¹⁶ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Hana a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 190. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

¹⁷ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis, 2007, s. 21-23. Knihovnička LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

¹⁸ MEZNÍK, Jiří, KALVODOVÁ, Věra, KUČHTA, Josef, *Základy penologie*, Brno: Masarykova univerzita, 1995, s. 7. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1248-X.

¹⁹ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Hana a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 213. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

4. **Eliminační** (vylučování, izolační)

Trestání eliminační spočívá v dočasné nebo trvalé izolaci pachatele od společnosti. Mělo by být pro pachatele nejcitlivější újmou, ale také nejlepší ochranou pro společnost. Vychází z předpokladu, že kdo se jednou dopustil zločinu, dopustí se ho znovu.

Hlavním prostředkem k izolaci je trest odnětí svobody. Je to umístění nebezpečných pachatelů do střežených věznic. Dlouhý trest zabrání pachateli, aby ohrožoval ostatní občany. Umístění nebezpečných pachatelů do přísně střežených věznic je spolehlivým prostředkem, jak chránit společnost. Je však nutné brát zřetel i na související problémy. Po propuštění z tohoto trestu na svobodu většinou znovu nastává problém ochrany společnosti. Krajním prostředkem pro eliminování pachatele je doživotní trest odnětí svobody, nebo trest smrti (trest smrti byl v České republice zrušen v roce 1990).²⁰

5. **Restituční a satisfakční**

Tato funkce zdůrazňuje význam odstranění následků trestného činu a význam náhrady škody, kterou utrpěla jeho oběť. Trest směřuje k tomu, aby byla obnovena rovnováha v sociálních vztazích a byly uspokojeny nároky poškozených osob.²¹

Restorativní justice řeší konflikt mezi pachatelem a poškozeným a dotčeným společenstvím všech zapojených stran. Poškozený může výsledek takového řešení vnímat daleko pozitivněji než u běžného trestního řízení. Vedle materiálního odškodnění je nutné odčinit i psychické následky.²²

Důležité je odčinit újmy způsobené poškozenému. Na toto jsou zaměřeny různé alternativní tresty ukládané místo trestu odnětí svobody a zprostředkování jednání mezi

²⁰ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis, 2007, s. 31. Knihovnička LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

²¹ KUČHTA, Josef, VÁLKOVÁ, Hana a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s.192. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

²² MEZNÍK, Jiří, KALVODOVÁ, Věra, KUČHTA, Josef, *Základy penologie*, Brno: Masarykova univerzita, 1995, s. 6. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1248-X

pachatelem a poškozeným (mediace). Alternativní postupy představují nový pohled na funkci trestu a způsob vypořádání se s trestnou činností.²³

1.4 Trest odnětí svobody

Je ukládán soudem pachateli za spáchaný trestný čin. V trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) jsou rozlišeny čtyři typy trestů odnětí svobody:

1. Nepodmíněný trest odnětí svobody

Maximální výše nepodmíněného trestu odnětí svobody je v České republice 20 let, a to za předpokladu, že se nejedná o mimořádné navýšení trestu pachateli trestného činu pro užitek organizované zločinecké skupiny, anebo výjimečný trest.

2. Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody

K trestu podmíněného odnětí svobody přistupuje soud tehdy, pokud trest odnětí svobody udělený za spáchaný trestný čin nepřevyšuje 3 roky.²⁴ Soud je přesvědčen, že není třeba vykonání odnětí svobody pro to, aby pachatel trestného činu vedl řádný život. Při rozhodování se přihlíží k dosavadnímu životu pachatele, jeho osobě i k jeho životnímu a pracovnímu prostředí. Soud může pachateli stanovit uhrazení finanční náhrady způsobené škody a také určitá omezení či povinnosti, jimiž pachatele směřuje k vedení řádného života. Soud určí zkušební dobu, která se pohybuje v rozmezí 1 až 5 let. Pokud během zkušební doby vedl podmíněně odsouzený řádný život, soud uzná, že se osvědčil. Na odsouzeného se pak hledí, jako by nebyl odsouzen.²⁵

²³ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis, 2007, s. 32. Knihovnička LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

²⁴ Úplné znění zákona č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*. Vyd. 5. Praha: Armex, 2009. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-86795-72-0.

²⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* (dále také jen „trestní zákoník“) Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

3. Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem

Tento trest soud ukládá tehdy, pokud je třeba na pachatele ve zkušební době dohlížet a věnovat mu více péče. Soud určí zkušební dobu v rozmezí 1 až 5 let. Pokud během zkušební doby vedl podmíněně odsouzený řádný život, uzná soud, že se osvědčil. Na odsouzeného se pak hledí, jako by nebyl odsouzen. Dohled vlastně znamená pravidelné osobní setkávání mezi pachatelem a pracovníkem Probační a mediační služby. Pachatel spolupracuje s probačním úředníkem, přičemž povinnosti vzájemné spolupráce vymezuje zákon.

4. Výjimečný trest

Výjimečný trest je trest odnětí svobody nad dvacet let, do třiceti let a na doživotí. Soud tento trest ukládá za spáchání velmi závažného zločinu. Posuzuje se nejen závažnost trestného činu, ale také možnost nápravy pachatele. Trest na doživotí soud ukládá za zvlášť zavrženíhodný trestný čin hlavně z důvodů ochrany společnosti, nebo není-li šance k nápravě pachatele. Výčet trestných činů, za něž je možné uložit výjimečný trest na doživotí, je obsažen v § 54 trestního zákoníku.

Výjimečný trest je nejvyšší možný trest v České republice. Podle Listiny základních práv a svobod, která je zakotvena v Ústavě České republiky, není trest smrti přípustný. Trest smrti byl na českém území zrušen v roce 1990 zákonem č. 175/1990 Sb.

Pro každý trestný čin je stanovena trestní vazba a rozhodující je závažnost povahy trestného činu. V primárním důsledku omezuje tento druh trestu osobní svobody jedince tím, že je uvězněn.²⁶

²⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

1.5 Alternativní tresty

Alternativní trest tvoří určitou náhradní variantu ve vztahu k nepodmíněnému trestu. Tyto tresty si pachatel nevykonává ve vězení, ale ukládají mu jiná omezení a povinnosti. Směřují k nápravě pachatele trestného činu.

V druhé polovině 20. století je zaznamenáván počátek výrazného rozvoje trestní politiky. Hledají se nové formy spravedlnosti. Začínají se vytvářet podmínky pro využití alternativ k potrestání. Hlavním cílem je individualizace trestů, motivace pachatelů, snížení přeplněnosti věznic, a tím i snížení finančních nákladů. Dalším cílem je snaha aktivně zapojit do řešení trestných věcí jak pachatele, tak i osoby poškozené. Alternativní tresty jsou ukládány za předpokladu, že pachatel je narušen v menší míře a vychází se při jejich ukládání z důvěryhodnosti a kladných vlastností pachatele. Mají působit výchovně a odstranit hrozby další recidivy.²⁷

Zavedení alternativních trestů jako náhrady nepodmíněných trestů odnětí svobody se ukázalo jako nezbytné. Krátkodobé tresty odnětí svobody nepřinášely očekávaný efekt. Méně zajišťovaly restituci spáchané škody, i když oběti trestného činu přinášely určitou morální satisfakci. Kritici těmto trestům vytýkali:

1. Krátkodobé tresty odnětí svobody neposkytují dostatek času k převýchově pachatele, ale naopak vzniká dost dlouhá doba k tomu, aby odsouzení škodlivě působili na vězeňské prostředí.
2. Jejich odstrašující účinky jsou minimální.
3. Tyto tresty jsou projevem určité diskriminace.
4. Náklady na vězeňský systém jsou značně nákladné a tento systém neúměrně zatěžují.

Tyto kritiky měly vliv na to, že krátkodobé tresty odnětí svobody přestaly mít dominantní postavení mezi ukládanými tresty a byl čas přijít s alternativním řešením. Trestu odnětí svobody byla vytýkána řada nežádoucích efektů, např. vliv vězeňského prostředí na osobnost odsouzeného, přerušování jeho sociálních vazeb (rodina), přerušování pracovních aktivit apod.

²⁷ SOTOLÁŘ, Alexander, Pavel ŠÁMAL a František PÚRY. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H. Beck, 2000. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-350-7

V evropských zemích se po roce 1970 vyskytly ekonomické potíže s řadou politických důsledků. Zvyšovaly se počty krátkodobých trestů, což mělo za následek narůstající nedůvěru k výsledkům rehabilitačních a resocializačních programů, rozpad tradičních institucí sociální kontroly, zvyšující se tempo urbanizace, industrializace, technických změn a zatížení justičního systému.²⁸

Důsledkem byly přeplněné věznice a nedostatek vězeňských kapacit. Ukázalo se, že masově ukládané tresty nemají takový účinek, jak se očekávalo. Trestní politika vyspělých států se proto musela vydat cestou k zásadní reformě vězeňství a její celkové modernizaci. Zavádí se nové sociální, psychoterapeutické a výchovné práce s pachatelem. Nové přístupy ze začátku recidivu páchání trestné činnosti sice nesnížily, zároveň však přinesly i pozitiva, především v humanizaci práce s odsouzenými a v individuálním přístupu k pachateli. Historie ukázala, že sebelépe organizačně připravený program pro odsouzené vedený ústavní formou nezaručí úspěšnou resocializaci odsouzeného lépe než případné alternativní tresty.²⁹

Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody je do značné míry obsaženo v § 55 trestního zákona. Trest lze uložit za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let a vzhledem k osobě pachatele by uložení jiného trestu nevedlo k nápravě a k tomu, aby pachatel vedl řádný život.

²⁸ ROZUM, Jan, Petr ZEMAN, Hana PŘESLIČKOVÁ a Jan TOMÁŠEK. *Vybrané problémy sankční politiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-042-0.

²⁹ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vydání 2. Praha: Portál, 2003, s. 241 ISBN 80-7178-771-X.

Alternativy k trestu odnětí svobody (taxativní výčet podle §)

- Trest obecně prospěšných prací (§ 62 TZ).
- Trest domácího vězení (§ 60 TZ).
- Propadnutí majetku (§ 66 TZ).
- Peněžitý trest (§ 67 TZ).
- Trest zákazu pobytu (§ 75 TZ).

V tabulce č. 2 jsou uvedeny vybrané druhy trestů a jejich počty s návazností na počty udělených alternativních trestů podle jejich druhu, dále je tabulka rozdělena u jednotlivých trestných činů, zdali je spáchali muži, nebo ženy.

Jednoznačně převažuje v porovnání udělování trestu obecně prospěšných prací oproti jiným druhům trestů. Přínos pro společnost je hlavně ekonomický, protože z trestu obecně prospěšných prací plynou do kasy státu a obcí finance z odvedené práce odsouzenými, naproti tomu trest odnětí svobody finance ze státní kasy odčerpává.

Tabulka č. 2 Počty vybraných trestných činů za rok 2019

Paragraf	Trest odnětí svobody s dohledem	Peněžitý trest	Obecně prospěšné práce	Domácí vězení	Muži	Ženy	Celkem
§143 usmrcení z nedbalosti	3	3	0	1	102	24	126
§146 ublížení na zdraví	8	39	27	0	285	20	305
§148 ublížení na zdraví z nedbalosti	3	102	13	0	291	81	372
§175 vydírání	17	8	3	0	148	13	161
§173 loupež	44	3	0	0	373	26	399
§205 krádež	469	252	1231	18	5206	1343	6549
§209 podvod	130	53	93	3	925	611	1536
§228 poškození cizí věci	39	139	137	0	739	77	816

Celkový počet odsouzených: dostupné na: <https://jaktrestame.cz/aplikace/appka-here>

2. TREST OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Trest obecně prospěšných prací je nejčastěji ukládaným alternativním trestem v České republice. Odsouzený má povinnost si svůj trest odpracovat vlastní aktivitou a tím odčinit své trestní jednání. Tento trest přináší prospěch jak pro společnost, tak i odsouzenému. Nelze také opomenout nesporný finanční přínos této alternativy nezatěžující stát vysokými náklady.

Tato práce je vykonávána za obecně prospěšným účelem, nedobrovolně, bezplatně a její rozsah určí soud v rozmezí zákonem stanovené výměry. Zároveň tento trest nenarušuje sociální vazby odsouzeného a je tak příznivější pro jeho nápravu. Nedochozí k negativnímu působení na jeho osobu, ke kterému může docházet ve věznici při výkonu trestu odnětí svobody. Výhodou je také nezatěžování státu finančními náklady, jako to dělají tresty věznění a přináší státu prospěch ve formě zdarma vykonané práce.³⁰

Soud může uložit trest obecně prospěšných prací za přečin samostatně, s uvážením závažnosti spáchaného přečinu (přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let), kdy vzhledem k poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Trest spočívá v povinnosti vykonat trest ve stanoveném rozsahu a čase. Práce většinou spočívají v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov, komunikací a v dalších činnostech ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí. Práce nesmí sloužit k výdělečným účelům odsouzeného.³¹

Trest obecně prospěšných prací nahrazuje trest odnětí svobody. Ukládá se ve výši od 50 do 300 hodin. Odsouzený je povinen vykonat tento trest osobně ve svém volném čase a stanovené lhůtě do jednoho roku ode dne, kdy mu byl výkon trestu nařízen soudem. Soud tento trest neuloží, pokud jde o pachatele zdravotně nezpůsobilého, nebo který byl

³⁰ Probační a mediační služba ČR. *Obecně prospěšné práce* [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na: <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>

³¹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: desáté. Praha: Armex Publishing, 2019. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-64-9.

již v předchozí době tři let odsouzen a nevyhověl podmínkám trestu, nebo pachatel má stanovisko k výkonu trestu negativní.³²

2.1 Historie trestu obecně prospěšných prací

Trest obecně prospěšných prací byl zaveden do českého trestního práva v roce 1995. Své kořeny má hluboko ve středověku jako „Arbeitsstrafe“, užívaný ve Švýcarsku a Německu. Zmínky se objevují také v právních úpravách v řadě zemí po mezinárodních penologických kongresech v 19. století. Až výsledky diskuse z 60. let 20. století se staly impulzem, kdy se vytýčily požadavky krátkodobého trestu odnětí svobody.

Historicky měl na trest obecně prospěšných prací vliv rozvoj sociální práce a sociální pedagogiky v 60. letech 20. století. Poprvé byly obecně prospěšné práce jako sankce zavedeny na počátku 70. let ve Velké Británii (jako tzv. „community service“ v Criminal Justice Act). Poté se staly součástí trestních systémů v dalších evropských zemích.

Původně byl trest obecně prospěšných prací zamýšlen jako alternativa výkonu ke krátkodobým trestům odnětí svobody, přesto se prosadil v mnoha státech jako samostatný trest a v některých právních úpravách i v jiných formách. Většinou ve formě nahrazují nepodmíněný trest odnětí svobody peněžitým trestem.³³

Příčiny vzniku obecně prospěšných prací se datují do druhé poloviny 20. století, kdy Evropa zaznamenala velké navýšení kriminality. Tento trend je částečně spojen s tradiční trestnou činností jako např. násilná trestná činnost, trestné činy proti majetku, drobná trestná činnost (vandalismus), dopravní trestná činnost a řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu či překročení povolené rychlosti. Nárůst kriminality také souvisel s novými druhy kriminálních činů, např. trestná činnost spojená s drogovou závislostí, kriminalita životního prostředí, počítačová kriminalita, obchod se zbraněmi,

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále také jen „trestní zákoník“) Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

³³ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva*. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2009.s.116. ISBN 80-86199-74-6.

obchod s drogami, prostitute apod. Tyto trestné činnosti začínají v té době mít mezinárodní charakter.³⁴

Většina západoevropských trestních zákonů je založena na tradičním systému sankcí, a to na trestu odnětí svobody a peněžitém trestu. Proto se narůst kriminality stále zvyšoval. Postupně nastala situace, že došlo k přetížení v systému justice a k přeplnění věznic. Průzkumy dokazují, že do roku 1985 tomuto problému čelily téměř všechny západoevropské země. S tím souvisí i velký nárůst finančních prostředků na podporu systému trestní justice.³⁵

Nejvýznamnějším impulzem k zavedení sankce obecně prospěšných prací v České republice byla situace před rokem 1995, následně se sankce osvědčila v různých zemích např. v Anglii, Portugalsku, Nizozemsku, Dánsku, Norsku, Francii, Skotsku a Irsku. Na základě inspirace ze zahraničí se čeští zákonodárci začali zamýšlet nad novými alternativami k trestu odnětí svobody.³⁶

Nejvýznamnější novelou trestního zákona v oblasti obecně prospěšných prací je zákon č.152/1995 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 1996. Dle novelizované úpravy § 45 odst. 1 trestního zákona mohl soud uložit pachatelům trest obecně prospěšných prací za trestný čin, na který zákon stanovil trest odnětí svobody a u něhož horní hranice nepřevyšovala pět let, s přihlédnutím k povaze spáchaného trestného činu, nápravě pachatele a že je předpokládáno, že výkonem tohoto trestu bude dosaženo stejného účelu, jako kdyby pachatel vykonával trest odnětí svobody.³⁷

³⁴ VAN KALMTHOUT, Anton M. Realizace *alternativních trestů, některé zkušenosti západoevropských zemí* [online]. Prosinec 1995 [cit. 2010-02-12]. Dostupné na: <<http://www.spj.cz/opp/vykon/clanek02.html>>.

³⁵ BARBOŘÍK, Michal. *Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení*. Trestní právo, 2006, č. 5, s. 5.

³⁶ SUCHÝ, O., VÁLKOVÁ, H. *Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání*. Právní rozhledy. 1996, č. 4, s. 151.

³⁷ HANÁK, Václav. *Sazba trestu obecně prospěšných prací a jeho přeměna v trest odnětí svobody*. Právní praxe. 1998, č. 4, s. 231.

2.2 Klady a zápory trestu obecně prospěšných prací

Výhody alternativních trestů a obecně prospěšných prací, jak uvádí odborná literatura (Moris, 1990, Rozum, 1996, Dersk, 2002, Zachoval, 2004), spočívá:

- v eliminaci nevýhod odnětí svobody, např. izolace odsouzeného, negativní dopad na rodinu odsouzeného a jeho citové vazby,
- ve snížení finančních nákladů na jejich výkon,
- v možném zachování sociálních vazeb pachatele s prostředím, ve kterém žije,
- v zohlednění osobnosti jedince,
- v urychlení trestního řízení.

Výkon obecně prospěšných prací spočívá v nenarušování vztahů pachatele s jeho okolím, není zbaven společenských povinností a zodpovědnosti. Odsouzený může stále docházet do zaměstnání. Patří sem i menší zásah do svobody odsouzeného oproti trestu odnětí svobody. Odsouzený se také může lépe zamyslet nad následky svého chování a pochopit, jaký dopad na něj má samotný konflikt se zákonem. Přínosem uložení tohoto trestu je také, že odsouzený se lépe začleňuje do společnosti a pokud nemá zaměstnání, tak také získává určité návyky a pravidelnost ve svém životě (např. pravidelná docházka). Pokud vhodným způsobem působí na odsouzeného probační pracovník a dobře zvolená forma práce, může odsouzený lépe pochopit nesprávnost protiprávního jednání a snižuje se tím možnost další jeho recidivy (z lat. Recidivus – opakující se a označuje opakované upadnutí do nějaké nežádoucí situace).

Nevýhodu alternativní trestů spatřuje Van Zyl Smit (2010) v tom, že na pachatele mohou působit nelidským a ponižujícím způsobem. Zmiňuje nedostatečné zohlednění obav obětí trestných činů, nebo oprávněné zájmy jiných členů společnosti. Morris (1990) jako nevýhodu uvádí finanční náklady (platy probačních pracovníků), ale naopak podle dalších autorů je stále nákladnější pobyt odsouzeného ve vězení. Může vzniknout i obava poskytovatelů Probační a mediační služby z možného ohrožení zaměstnanců při práci s odsouzenými (Šimunová, 2013).

Průměrný denní náklad na jednoho vězně v České republice v roce 2013 činil podle statistické ročenky Vězeňské služby 1 319 Kč.

Tabulka č. 3 představuje souhrn výhod a nevýhod trestu obecně prospěšných prací.

Tabulka č. 3 Přínosy a negativa trestu obecně prospěšných prací

	Přínosy	Negativa
Organizace	Finanční přínosy (vykonaná práce „zdarma“)	Možné ohrožení zaměstnanců odsouzeným
		Možné finanční a časové náklady na kontrolu odsouzených
		Vedení administrativně náročnější agendy (Probační a mediační služba)
Společnost	Nižší finanční náklady na výkon trestu než odnětí svobody	Nemusí být vnímán jako dostatečný trest pro odsouzeného
	Odlehčení přeplněným věznicím	Nedostačený odstrašující účinek (neplní generálně preventivní funkci)
	„Výstraha“ pro další případné pachatele	
	Kompenzace zájmu oběti trestného činu	
Resocializace a výchova odsouzeného		
Odsouzený	Jsou udržovány sociální vazby odsouzeného s rodinou atd.	Druh práce může působit nedůstojně až ponižujícím způsobem
	Zohledňují osobnost odsouzeného	
	Zůstává na svobodě	
	Při úspěšném odpracování dojde k výmazu z rejstříku trestů	
	Může zažít pocit užitečnosti a smysluplnosti	

Obrázek č. 1 trest obecně prospěšných prací – Ilustrační foto.

Deník/ archiv dostupné na: <https://kromerizsky.denik.cz/zločiny-a-soudy>

3 TREST DOMÁCIHO VĚZENÍ

Trest domácího vězení je nový alternativní trest, který byl u nás zaveden od 1. 1. 2010 na základě zákona č.40/2009 Sb., trestního zákoníku. Domácí vězení znamená omezení svobody pohybu a pobytu pachatele. Odsouzený nepobývá ve věznici, ale má povinnost zdržovat se v určitém místě, zpravidla v místě trvalého pobytu. Omezení pobytu odsouzeného je stanoveno na určité období, avšak po dobu maximálně dvou let. Odsouzený je povinný se zdržovat v tu dobu v místě stanoveném soudem.

3.1 Historie trestu domácího vězení

Tento trest se může zdát nový, ale známý je již řadu let. V Československu byly prvky domácího vězení použity v případě Josefa Berana. Josef Jaroslav Beran byl katolický duchovní a teolog, arcibiskup pražský a primas český v letech 1946–1969 a od roku 1965 kardinál. Byl politickým vězněm nacismu i komunismu. Zemřel 1969 v Římě. Pevně zastával křesťanské hodnoty a vzdoroval totalitnímu režimu. V komunistickém režimu jako v „domácím vězení“ prošel čtrnáctiletou internací pod dohledem státní bezpečnosti. Nakonec byl vyhoštěn z vlasti bez možnosti návratu.³⁸

Trest domácího vězení se jako alternativní trest u nás prvně objevil v zákoně č. 117 z roku 1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl účinný až do roku 1950. Na základě § 246 se stanovovali podmínky trestu. „Vězení uznáno býti může také na vězení domácí bud' jen na přípověď odsouzence, že se nevzdálí, anebo tak, že se mu postaví stráž. Vězením domácím zavazuje se odsouzenec, že se pod nižádnou záminkou z domu nevzdálí pod trestem, že by ostatní čas vězení přestáti musil ve věznici veřejné.“

V § 262 se uvádělo: „Kromě toho může se místo vězení prvního stupně uložit vězení domácí, když trestanec jest člověkem bezúhonné pověsti a když by vzdálen jsa od svého příbytku, nemohl si hleděti svého úřadu, svého obchodu, nebo svého výdělku.“³⁹

³⁸ VODIČKOVÁ, Stanislava. *Uzavírám vás do svého srdce: životopis Josefa kardinála Berana*. Brno: CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury), 2009. ISBN 978-80-7325-189-5

³⁹ Zákon č.117/1852 §246, §262 zákon č.117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Dostupné na: <https://www.google.cz/search>

Pachatel složil slib, že se nevzdáří pod žádnou záminkou z domu a pokud nepostačí slib, byla před jeho obydlí postavena stráž. Podmínkou byla bezúhonná pověst a skutečnost, že mu trest nebrání v jeho zaměstnání. Pokud pachatel porušil tento zákaz, zbytek trestu musel vykonat ve veřejné věznicí.

Trest domácí vězení se v moderním pojetí začal uplatňovat poprvé ve Spojených státech v 80. letech 20. století. Byla to reakce na přeplněnost věznic a prvotním důvodem byla snaha o snížení finančních nákladů spojených s uvězněním odsouzených k nepodmíněným trestům. Až na dalším místě byl brán zřetel na omezení osobní svobody a potrestání pachatele. V roce 1986 začali v USA pro kontrolu výkonu trestu domácího vězení využívat princip elektronického sledování ve formě elektronických tzv. obojků, které sledovaly pohyb odsouzeného a omezovaly jeho radius pohybu. V USA rozlišovali pasivní sledování, což znamenalo, že odsouzený se v určených intervalech musel ohlásit úřadům. Dalším způsobem byl aktivní sledovací systém, který umožňoval neustálé sledování a dokázal odsouzenou osobu s přesností lokalizovat. Náklady na sledování si odsouzený obvykle hradil sám. V USA a v Kanadě začali využívat typ domácího vězení tzv. „back-end“, což je typ domácího vězení, kdy se odsouzený k výkonu trestu domácího vězení podrobuje po odpykání trestu odnětí svobody. Vychází se z předpokladu, že takové opatření snižuje pravděpodobnost opětovného páchaní trestných činů.⁴⁰

Tento typ „back-end“ domácího vězení využívají také ve Velké Británii a Švédsku. Domácí vězení se ukládá jako alternativní trest u krátkodobých trestů odnětí svobody do tří měsíců. Potřebný je souhlas jak u odsouzeného, tak i dospělých členů v domácnosti odsouzeného.

V Anglii byl zaveden trest domácího vězení jako samostatný trest v roce 1991. Elektronické sledování „back-end“ bylo zavedeno v roce 1999. Při výkonu trestu odnětí svobody v délce do čtyř let může být maximálně dva měsíce před propuštěním uložen trest domácího vězení společně s elektronickou kontrolou. Další možností je soudní příkaz zákazu vycházení, který se může uložit maximálně v délce 6 měsíců a odsouzený je povinen dodržovat zákaz vycházení až na dvanáct hodin denně, jeden den až sedm dní

⁴⁰ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2

v týdnu. Zohledňuje se také docházení do zaměstnání a návštěvy církevních objektů podle náboženského vyznání.⁴¹

Ve Francii je domácí vězení ukládáno jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nebo jeho zbytku, který nepřesáhne délku jednoho roku. Alternativní trest domácího vězení lze uložit maximálně na čtyři měsíce. V roce 1997 byla také uzákoněna elektronicky monitorovaná domácí vazba.

V Nizozemí byl zaveden nový model domácího vězení v roce 2000. Jednalo se především o intenzivní péči o pachatele zaměřenou na jeho nápravu, ke které patří i rehabilitační program, kdy je odsouzený povinen tento program navštěvovat. Délka trvání trestu domácího vězení je v Nizozemí stanovena v rozmezí od 12 do 16 týdnů. K uložení trestu je požadován souhlas odsouzeného i příslušníků domácnosti odsouzeného. Na rozdíl od české právní úpravy je v Nizozemí možné uložení trestu domácího vězení společně s trestem obecně prospěšných prací.

Na Slovensku trest domácího vězení může být uložen až na jeden rok. Odsouzený je povinen zdržovat se ve svém obydlí v době, kterou stanoví soud, vést řádný život a podrobit se kontrole. Při nedodržení podmínek může dojít k přeměně trestu domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody. Za každé dva dny nevykonaného trestu domácího vězení si odsouzený odpyká jeden den nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁴²

Dnešní pojetí domácího vězení je odlišné od historie. V historii máme řadu osobností, které byli vězněni z důvodu politického nebo společenského nepohodlní, např. Galileo Galilei v roce 1633, Napoleon Bonaparte na ostrově Svaté Heleny, kardinál Josef Beran atd. V dnešní době nejde při ukládání trestu domácího vězení o izolaci politických odpůrců, ale o snahu prevence, represe a o potlačování kriminality. Odsouzení mají možnost žít spořádaný život, plnit své pracovní i rodinné povinnosti a neztrácet sociální zázemí.⁴³

⁴¹ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005 ISSN.

⁴² *Slovenský trestní zákon*. [Cit.2011-02-20]. Dostupné na: <http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf>.

⁴³ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2

3.2 Důvody zavedení trestu domácího vězení

Nové zavedení alternativního trestu domácího vězení vychází z konceptu **tzv. restorativní justice**. (Restorativní justice vytváří bezpečné prostředí pro nalezení spravedlnosti, zajištění potřeb oběti a převzetí odpovědnosti pachatele). Nejdůležitějšími důvody kodifikace trestního práva je dosažení srovnatelné úrovně s moderním trestním právem evropského standardu, upuštění od ukládání trestu odnětí svobody jako “ultima ratio“ a zaměření se na individuální ukládání alternativních sankcí se snahou motivovat pachatele. Dalším cílem je ochrana základních práv a svobod garantovaná ústavním pořádkem České republiky, nebo realizace trestní politiky na principu humanismu napomáhající k sociální reintegraci pachatelů a zajišťující přiměřenou satisfakci obětem trestných činů.⁴⁴

Důvodem zavedení tohoto trestu je minimalizovat přeplněnost věznic. V České republice je podle statistických údajů ubytovací kapacita osob ve výkonu trestu 17 679. Naplněnost věznic byla např. v roce 2011 plných 20 026 odsouzených, což představuje 113,28 %.⁴⁵

Každá věznice má své kapacity a díky přeplněnosti dochází k tomu, že prostory, které slouží ke společenským aktivitám, jsou použity na ubytovací prostory osob. Do místností se přidávají další počty postelí, takže i ubytovací místnosti jsou přeplněné. Právě to vede často ke stížnostem vězňů. Stísněný prostor může také vést k následným psychologickým problémům, často podporuje násilí a také stěžuje a komplikuje proces, během kterého dochází k začlenění pachatelů do společnosti. Řešením by bylo postavit další věznice, ale to by bylo finančně náročné, proto byl zaveden trest domácího vězení spolu s dalšími alternativními tresty.

Do budoucna by se měly snížit náklady v oblasti vězeňství díky alternativním trestům, i když zavedení těchto trestů také vyžaduje nemalé vstupní náklady. Trest domácího vězení také podporuje zachování rodinných a sociálních vazeb. Odsouzený

⁴⁴ *Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z [www: http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html](http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html).

⁴⁵ *Rychlá fakta Vězeňské služby ČR* [online]. [Cit. 2011-02-21]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychla-fakta](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychla-fakta)

nemusí opustit rodinu, může dál chodit do zaměstnání a tím nepřijde o příjmy, což mu umožňuje odškodnit oběti.⁴⁶

Uložení trestu domácího vězení vymezuje § 60 a § 61 trestního zákoníku č.40/2009 Sb. Další podmínky jsou upraveny vyhláškami Ministerstva spravedlnosti. Například pod číslem 458/2009 Sb., povinnost hradit náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 456/2009 Sb., o výkonu kontroly trestu domácího vězení. V § 60 zákona č.40/2009 Sb., se vymezují podmínky a předpoklady pro uložení alternativního trestu domácího vězení. Soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže:

- a) vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a poměrům pachatele lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to v případě i vedle jiného trestu,
- b) pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese.

Dolní hranice trestu není stanovena, proto je možné tento trest uložit i na dobu jednoho týdne. Trest je možné uložit pouze pachatelům za přečin (přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let).

Dalším předpokladem je, že trest bude vzhledem k závažnosti přečinu a poměrům pachatele dostačující. § 39 odst. 2 trestního zákoníku vymezuje povahu a závažnost trestného činu jako chráněný zájem, který byl činem dotčen, jeho způsob, následky a konkrétní okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru zavinění a pohnutku pachatele, cíl nebo záměr. Dle § 53 odst. 1 nelze trest domácího vězení uložit vedle trestu odnětí svobody a obecně prospěšných prací. Zde přichází v úvahu uložení spíše peněžitého trestu, nebo některého z trestů zákazu činnosti, či zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, či zákaz pobytu.⁴⁷

Z povahy věci je vyloučeno uložení domácího vězení vedle trestu vyhoštění. Zákonná podmínka pro uložení trestu domácího vězení je písemný slib odsouzeného, bez kterého by tento trest nemohl být uložen. Obsahuje souhlas pachatele s uložení

⁴⁶KULA, L. Mínirozovor. *České vězeňství* č. 3/2009 <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/cv01-2009-1.pdf>

⁴⁷*Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník* (dále také jen „trestní zákoník“) Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

domácího vězení s tím, že se bude ve stanovené době zdržovat na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne náležitou součinnost.

Souhlas je významný z důvodu případného negativního postoje pachatele k tomuto trestu. Slib má mít na odsouzeného výchovný vliv, především tím, že pachatel na sebe přebírá závazek dodržet podmínky, se kterými souhlasil. Pachatel má právo se vyjádřit k rozhodujícím skutečnostem týkajících se výkonu trestu.⁴⁸

Obrázek č. 2 Elektronický náramek – Ilustrační snímek.

https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/elektronicke-naramky-start-domaci-vezeni-supercom.A180809_203853

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník* I. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

4 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Probační a mediační služba je státním orgánem a zřizovatelem je Ministerstvo spravedlnosti. Řídí se zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Probační a mediační služba se specializuje na přípravu řízení (než soud rozhodne), dohled, obecně prospěšné práce, agendu pro mládež, trest domácího vězení (náramky, konají se namátkové kontroly), zákaz vstupu (utkáni na stadionech), náhradu vazby s dohledem (sami se hlásí 1krát týdně).

Probací se podle zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění, individuální pomoc a působení na obviněného, aby vedl řádný život, a tím došlo k obnově narušených společenských i právních vztahů. **Mediací** rozumíme mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporů mezi obviněným a poškozeným. Mediace může být prováděna jen se souhlasem obviněného a poškozeného. Zabezpečuje výkon alternativních trestů a odklonů v trestním řízení, které vyžadují individuální práci a odborné vedení obviněných a odsouzených.

Probační a mediační služba hraje klíčovou úlohu při ukládání trestu domácího vězení ve třech fázích trestního řízení, kterými jsou v první fázi předběžné šetření, následuje projednání podmínek pro nařízení trestu a kontrola trestu. Probační pracovník provede předběžné šetření ještě před rozhodnutím soudu. Zjišťuje např. podmínky pro uložení trestu domácího vězení, provádí konzultace s pachateli, v zaměstnání, v místě bydliště, zjišťuje zdravotní stav, šetří, zda jsou vyhovující podmínky k výkonu trestu apod. Probační úředník má také povinnost podat odsouzenému informace o tom, co trest domácího vězení obnáší, jako je omezení, kontroly trestu a povinnosti z hlediska součinnosti, ke které se písemně slibem zaváže. Nakonec sepíše záznam o poučení, který se ukládá. Cílem předběžného šetření je závěrečná zpráva pro soudce. Úkolem probačního úředníka je to, aby mohl být trest domácího vězení zahájen bez komplikací a přimět odsouzeného k zařazení osobních, pracovních a rodinných záležitostí, aby nedošlo k odložení, měnění nebo přerušování trestu. Podmínky pro ukládání a výkon trestu domácího vězení jsou upraveny v trestním zákoníku § 60 a § 61 zákona č. 40/2009 Sb., a v trestním řádu § 334 a) až § 334 g) zákona č. 140/1961 Sb.

Pokud soud v rozhodnutí stanovil povinnost nahradit způsobenou škodu, je nutné ji uhradit. Výši splátek lze sjednat např. formou splátkového kalendáře, se kterým odsouzenému může pomoci probační úředník, který také o této dohodě kontaktuje oběť.⁴⁹

Tresty mladistvých a dětí – za mladistvého pachatele se považuje ten, kdo v době spáchání protiprávního jednání dovršil věk patnácti let a nepřekročil osmnáctý rok věku. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění. Trestný čin spáchaný dítětem se nazývá čin jinak trestný (není trestně odpovědný).

Probační a mediační služba má speciální pracovníky, kteří se věnují práci s mládeží. Pracovníci zajišťují podle zákona 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, výkon mnoha výchovných trestních opatření, např. dohledů. Už v přípravném řízení nabízí spolupráci mladistvým pachatelům, jejich rodinám a poškozeným, zejména mimosoudní řešení (mediace), nabízejí různé programy pro mladistvé a jiné výchovné opatření. Na Probační a mediační službu se může obrátit jak samotný mladistvý, tak jeho zákonní zástupci i poškození. Cílem je, aby výchovné působení na mladistvého pachatele působilo tak, aby se do budoucna zdržel protiprávního jednání.⁵⁰

Činnosti probační a mediační služby v přípravném řízení a v řízení před soudem pro mladistvé jsou podobné, jako činnosti při řešení případů dospělých pachatelů. Navíc Probační a mediační služba spolupracuje např. s kurátory, pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školami, středisky výchovné péče. Zprostředkovává také kontakt na jiné odborné služby, např. psychologa, pedagogicko-psychologickou poradnu.⁴⁰

⁴⁹ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

⁵⁰ PMS-*Probační a mediační služba* [online]. 2002 [cit. 2011-01-21]. Probace. Dostupné na: [www: <http://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>](http://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/).

Trestní opatření pro mladistvé jsou:

- obecně prospěšné práce,
- peněžitá opatření,
- peněžitá opatření s odkladem jeho výkonu,
- propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty,
- zákaz činnosti,
- zákaz držení a chovu zvířat,
- vyhoštění,
- domácí vězení (vhodné k osobní, rodinné, sociální a bytové situaci),
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu,
- odnětí svobody včetně variant s odkladem na zkušební dobu a dohledem,
- odnětí svobody nepodmíněně.

V případě dětí mladších 15 let je zpravidla na základě pedagogicko-psychologického vyšetření uloženo jedno opatření k nápravě z uvedených v § 1 zákona č.218/2003 Sb., zákona o soudnictví ve věcech mládeže:

- výchovná povinnost,
- výchovné omezení,
- napomenutí s výstrahou,
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného programu ve středisku výchovné péče,
- dohled pracovníka.⁵¹

⁵¹ Zákon č. 218/2003 Sb *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů* (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

V roce 2019 evidovala Probační a mediační služba celkem 2 028 nových případů trestných činů dětí mladších patnácti let a mladistvých. Agenda trestných činů mládeže tvoří 8,1 % celkového ročního přírůstku nových případů.⁵²

Následující tabulka č.4 ukazuje počty vybraných spáchaných trestných činů nejprve celkově všech pachatelů a v kolonce 5 jsou uvedeny počty spáchaných trestných činů pachateli mladistvými. Z uvedených počtů vyplývá, že nejčastějším páchaným činem v roce 2019 byl trestný čin krádeže. A to jak mezi dospělými, tak i mladistvými pachateli. Dále tabulka ukazuje využívání trestů obecně prospěšných prací a domácího vězení, přičemž jednoznačně převažuje udělování trestu obecně prospěšných prací.

Tabulka č. 4 Počty vybraných trestných činů za rok 2019

Paragraf	Trest odnětí svobody s dohledem	Peněžitý trest	Obecně prospěšné práce	Domácí vězení	Mladiství od 15-18 let	Z celkového počtu
§143 usmrcení z nedbalosti	3	3	0	1	33	126
§146 ublížení na zdraví	8	39	27	0	8	305
§148 ublížení na zdraví z nedbalosti	3	102	13	0	0	372
§175 vydírání	17	8	3	0	12	161
§173 loupež	44	3	0	0	70	399
§205 krádež	469	252	1231	18	162	6549
§209 podvod	130	53	93	3	16	1536
§228 poškození cizí věci	39	139	137	0	51	816

Celkový počet odsouzených: dostupné na: <https://jaktrestame.cz/aplikace/appka-here>

⁵² PMS-Probační a mediační služba [online]. 2002 [cit. 2011-01-21]. Probace. Dostupné na: <<https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>>.

4.1 Podmínky pro uložení trestu

Podmínky pro uložení výkonu trestu obecně prospěšných prací upravuje trestní zákoník v § 62, § 63, § 64 a § 65 zákona č. 40/2009 Sb., podmínky nařízení, odkladu, přerušení, upuštění a přeměny trestu obecně prospěšných prací, pak trestní řád v § 335-240 zákona č. 140/1961 Sb. Trest obecně prospěšných prací se musí vykonat osobně, bezplatně, ve volném čase a nejpozději ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy soud výkon trestu nařídil. Po dobu výkonu je třeba vést řádný život a plnit přiměřená omezení a povinnosti, které soud uložil.

Podmínky pro uložení trestu domácího vězení jsou např. konzultace s pachateli, jednání v zaměstnání, v místě bydliště, zjišťování zdravotního stavu, zjištění, zda jsou vyhovující podmínky k výkonu trestu apod.

4.2 Kontrola výkonu trestu

Po převzetí usnesení **o trestu obecně prospěšných prací** je nutné se do 14 dnů dostavit na středisko Probační a mediační služby (v obvodu/okrese, v němž bude trest obecně prospěšných prací vykonáván). Probační úředník s odsouzeným projedná podmínky výkonu trestu a zodpoví případné dotazy. Poté stanoví termín, ve kterém je povinen se dostavit na adresu organizace, ve které bude trest obecně prospěšných prací vykonávat. Tam bude dojednáán závazný harmonogram práce. Dále se sepíše dohoda o výkonu práce a odsouzený musí být poučen o pravidlech bezpečnosti práce. V případě nenadálé situace (zdravotních problémů, návštěva lékaře apod.) to neprodleně oznámí pracovníkovi organizace (telefonicky, emailem nebo osobně), u které trest obecně prospěšných prací provádí a průběžně ho informuje. Veškeré doklady týkající se přerušení vykonávání obecně prospěšných prací (např. neschopenka, péče o dítě apod.) odsouzený přinese na Probační a mediační službu.

Odsouzený má také povinnost být během trestu obecně prospěšných prací v kontaktu s probačním úředníkem, spolupracovat a včas informovat i o změnách (např. změna bydliště, zaměstnání apod.). Pokud jsou stanovené podmínky uloženého trestu záměrně nebo opakovaně porušovány (např. bez doložení závažných důvodů, neprovedené práce, vykonání trestu pod vlivem alkoholu nebo omamných látek apod.)

může organizace dohodu o provedení obecně prospěšných prací vypovědět. O tomto informuje Probační a mediační službu, která následně informuje soud. Soud pak může rozhodnout např. o přeměně trestu na trest domácího vězení nebo peněžitý trest. Soud také může rozhodnout i o přeměně trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody. To znamená, že 1 hodina neodpracovaná se přeměňuje na 1 den vězení.

Probační a mediační služba má na starost také kontrolu nad výkonem trestu **domácího vězení**. Spolupracuje hlavně se soudy, jelikož probační úředníci ještě před rozhodnutím soudu o uložení trestu zpracovávají zprávu, která obsahuje zejména informace o osobnosti a poměrech pachatele, zjišťuje podmínky pro uložení trestu, které ještě před rozhodnutím předkládá soudu a zajišťuje také slib obviněného s uložení alternativního trestu domácího vězení.⁵³

Kontrola výkonu trestu domácího vězení spočívá především v provádění namátkových kontrol úředníkem Probační a mediační služby v místě výkonu trestu, ve vedení dokumentace, v posuzování plnění přiměřených omezení, v prověřování, zda odsouzený nahrazuje škodu, kterou způsobil a v zjišťování důvodů v případě porušení podmínek výkonu.⁵⁴

Elektronický monitoring – patří mezi další kontroly. Jedná se o nástroj, který u obviněných slouží ke kontrole dodržování trestu domácího vězení. Kontrola spočívá v dodržování pobytu v místě bydliště, zákazu vstupu na určitá místa, požívání alkoholu spárovaným zařízením s elektronickým monitoringem, nebo kontroly ohrožování obětí odsouzeným. Na realizaci tohoto zařízení se podílí Probační a mediační služba a Ministerstvo spravedlnosti České republiky prostřednictvím operačního střediska.

⁵³ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

⁵⁴ *Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení*: Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456>

Elektronický monitoring může být použit v případech:

- trestu domácího vězení,
- nahrazení vazby některým z opatření,
- nahrazení vazby dohledem probačního úředníka za současného uložení povinností,
- podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení,
- povinnosti zdržovat se v obydlí.

Mezi zařízení elektronického monitoringu patří:

Základnová stanice – je zařízení, které je umístěné v obydlí monitorované osoby. Je spárované s náramkem a slouží k zaměření prostoru.

Náramek – je zařízení připevněné na dolní končetinu monitorované osoby v oblasti kotníku, které umožňuje lokalizaci monitorované osoby a kontrolu její přítomnosti v obydlí v soudem stanoveném čase.

Komunikátor – je dotykový mobilní telefon s aplikací, která umožňuje operačnímu středisku a Probační a mediační službě komunikaci s monitorovanou nebo chráněnou osobou.

Alkohol tester – je mobilní detektor přítomnosti alkoholu v dechu monitorované osoby. Detektor pracuje ve spojení s komunikátorem, který zobrazuje monitorované osobě pokyny k provedení testu a naměřené hodnoty se odesílají na operační středisko.

Elektronická ochrana oběti – je to komunikátor s aplikací, který chráněnou osobu upozorní na skutečnost, že se k ní monitorovaná osoba přiblížila na menší než povolenou vzdálenost. Využití této ochrany musí být spárováno současně s elektronickým monitorováním pomocí náramku a základnové stanice obviněného či odsouzeného. S elektronickou ochranou musí oběť souhlasit a je vždy dobrovolná.

Ke dni 15. 12. 2019 bylo systémem **EMS (elektronický monitorovací systém)** aktivně monitorováno celkem 164 osob. 117 případů bylo při trestu domácího vězení, ve 43 případech při nahrazení výkonu vazby s dohledem a ve 4 případech při podmíněném propuštění s dohledem. Celkem monitoringem prošlo 352 osob. EMS umožnil výrazné zvýšení důslednosti a efektivity kontroly plnění uložených povinností.⁵⁵

V následující tabulce je uveden počet evidovaných spisů v roce 2019 podle Probační a mediační služby, počty udělených trestů obecně prospěšných prací a trestů domácí vězení podle jednotlivých krajů.

Tabulka č. 5 Statistiky Probační a mediační služby

Kraj	Obecně prospěšné práce	Domácí vězení
Praha	626	27
Praha východ	923	30
České Budějovice	509	22
Plzeň	674	34
Ústí nad Labem	1157	54
Hradec Králové	559	15
Brno	1052	36
Ostrava	1581	41
CELKEM	7081	259
Celkem v %	42,40 %	1,50 %

PMS-Probační-a-mediační-sluzba-statistiky(pmscr.cz)dostupné-na
<https://www.pmscr.cz/statistiky-2/>

⁵⁵ *Probační a mediační služba*, Senovážné náměstí 1, Praha 1, www.pmscr.cz Stránka 4 z 28
 2019_Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_PMS.pdf
<https://www.pmscr.cz/download/2019-zprava-e-cinosti-ahospodareni-PMS.pdf>

5 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K ALTERNATIVNÍM TRESTŮM

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo **metodou dotazníkového šetření** zjistit, jaké je povědomí veřejnosti o alternativních trestech, jaký zaujímá postoj k těmto trestům a to z hlediska trestu obecně prospěšných prací i z hlediska trestu domácího vězení.

5.2 Sběr dat

Dotazníkové šetření bylo realizováno **standardizovanými dotazníky** na území obce Čestice u Kostelce nad Orlicí a ve městě Týniště nad Orlicí. Dotazníky byly rozdány ve dvou podobách, jeden s dotazy na trest obecně prospěšných prací a druhý s dotazy na trest domácího vězení. Dotazníků bylo rozdáno celkem po 130 ks pro každý alternativní trest. Dotazníků s problematikou trestu obecně prospěšných prací se vrátilo vyplněných 100 ks a dotazníků s problematikou trestu domácího vězení se vrátilo vyplněných 80 ks.

Otázek v dotazníku bylo 15, z toho první 4 otázky se zabývají identifikací dotazovaných osob. Dotazníky byly rozdány začátkem listopadu 2020 a vyzvedávány byly v průběhu prosince 2020, ledna a února 2021. Dotazníky byly rozdány osobně a vyzvedávány postupně také osobně. Protože jsem byla zaměstnána jako strážník Městské policie, v oslovené odborné veřejnosti byli zastoupeni převážně bývalí kolegové z Městské policie, z policie ČR, a to jak místní, tak i z okolí. Malou část pak tvořili soudci a zaměstnanci Probační a mediační služby v Rychnově nad kněžnou. Velkou část respondentů tvořila laická veřejnost, a to u dotazníků s problematikou obecně prospěšných prací 76 % a u dotazníků s problematikou domácího vězení 69 %.

5.3 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K TRESTU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

5.3.1 Popis výzkumného souboru

Zkoumaný soubor tvoří **celkem** 100 respondentů. Mužů odpovídalo 47, což tvoří 47 %, a žen odpovídalo 53, což tvoří 53 %.

Podle věkového složení jsou největší zastoupenou skupinou respondenti ve věku 30-39 let. Odpovídalo 33 osob (33 %) z celkového počtu respondentů. Mužů je 15 (15 %) a 18 žen (18 %). Další skupinou jsou respondenti ve věku 50-59 let. Těch bylo 29 (29 %). Z těchto 29 respondentů jsou zastoupeni muži v počtu 13 (13 %) a ženy v počtu 16 (16 %). Další skupinou byli respondenti ve věku 40-49 let. Těch bylo celkem 20 (20 %). Z tohoto počtu bylo 9 mužů (9 %) a 11 žen (11 %). Do 29 let bylo celkem 18 osob (18 %). Z toho bylo 10 (10 %) a 8 žen (8 %). Z celkového počtu oslovených bylo 10 mužů z okruhu odborné veřejnosti a 37 mužů z laické veřejnosti. Z celkového počtu oslovených žen bylo 14 žen z odborné veřejnosti a 39 žen z laické veřejnosti.

Podle dosaženého vzdělání nejvíce respondentů tvoří skupiny středoškoláků v počtu 42 osob (42 %), z tohoto počtu 19 mužů (19 %) a 23 žen (23 %). Další skupinou jsou absolventi VOŠ v počtu 26 respondentů (26 %). Z tohoto celkového počtu tvoří 10 mužů (10 %) a 16 žen (16 %). S výučním listem je skupina v počtu 21 (21 %). Z počtu vyučených je 13 mužů (13 %) a 8 žen (8 %). Malou část tvoří osoby s vysokoškolským vzděláním v počtu 11 osob (11 %). Z tohoto počtu bylo 5 mužů (5 %) a 6 žen (6 %).

Oslovená laická veřejnost celkově tvoří 76 osob (76 %). Z tohoto počtu je 37 mužů (37 %) a 39 žen (39 %). Počet osob oslovených z odborné veřejnosti bylo 24 (24 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 6 a graf č. 1 a 2.

5.3.2 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza

Na **otázku č. 5** - „Slyšeli jste o trestu obecně prospěšných prací jako jedné z forem alternativních trestů?“ - odpovědělo ze 100 dotazovaných respondentů odpovědí „ano“ všichni, což dokazuje, že tento druh trestu je ve stejném povědomí široké veřejnosti jako podmíněné tresty.

K další navazující **otázce č. 6** - „Odkud jste se o trestu obecně prospěšných prací dozvěděli?“ - odpovědělo z celkového počtu 33 osob „z televize,“ což je 33 %. Z tohoto počtu je 17 mužů (17 %) a 16 žen (16 %). Jako druhá nejčastější odpověď byla „z rádia“, takto odpovídalo 25 osob (25 %). Z počtu 25 osob bylo 13 mužů (13 %) a 12 žen (12 %).

Z toho vyplývá, že by bylo potřeba dělat alternativním trestům větší reklamu i ve sdělovacích prostředcích a v médiích, například diskusními pořady na toto téma.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 7 a graf č. 3.

Na **otázku č. 7** - „Souhlasíte s trestem obecně prospěšné práce?“ - ze 100 dotazovaných respondentů odpovědělo 49 osob „rozhodně ano“, což je 49 %. Z tohoto počtu bylo 23 mužů (23 %) a 26 žen (26 %). Odpověď „spíše ano“ vybralo 39 osob (39 %). Z tohoto počtu je 19 mužů (19 %) a 20 žen (20 %). Odpověď „spíše ne“ vybralo pouze 12 osob, z toho 5 mužů (5 %) a 7 žen (7 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 8 a graf č. 4.

Na **otázku č. 8** - „V čem je podle vás největší nevýhoda trestu obecně prospěšných prací?“ - vybralo ze 100 respondentů odpověď „v nedostatečném potrestání odsouzených“ celkem 38 osob (38 %), z toho 18 mužů (18 %) a 20 žen (20 %). Jako další odpověď - „obtížná kontrola odsouzených“ - vybralo 34 osob (34 %). Z tohoto počtu bylo 17 mužů (17 %) a 17 žen (17 %). Na dalším místě se umístila odpověď „odsouzení mohou ohrožovat okolí“, kterou vybralo 22 osob (22 %). Z tohoto počtu takto odpovídalo 10 mužů (10 %) a 12 žen (12 %).

Nevýhody trestu obecně prospěšných prací vidí respondenti hlavně v malé účinnosti na pachatele a celkově v nedostatečném propracování legislativy, která by umožnila důslednější výkon práce Probační a mediační služby v oblasti dohlížení a kontroly nad odsouzenými.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 9 a graf č. 5.

Na otázku č. 9 - „V čem spočívá podle vás největší přínos trestu obecně prospěšných prací?“ - vybralo odpověď „úsporu financí, které by byly vynaloženy na vězení“ 28 osob (28 %). Z tohoto počtu je 16 mužů (16 %) a 12 žen (12 %). Další odpovědí, kterou dotazovaní vybírali, byla „snížení počtu věznic“. Tuto odpověď vybralo 27 osob (27 %), z tohoto počtu bylo 12 mužů (12 %) a 15 žen (15 %). Na dalším místě byla odpověď „odsouzení nejsou vystavěny kriminálním vlivům ve věznicích“, tuto odpověď vybralo 23 osob (23 %), z toho 9 mužů (9 %) a 14 žen (14 %). Odpověď „odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí“ vybralo 22 osob (22 %), z toho 10 mužů (10 %) a 12 žen (12 %).

V porovnání s podmíněnými tresty vidí respondenti jednoznačně přínos pro společnost jak z ekonomického hlediska, tak i z hlediska sociálního. V této oblasti je však stále co zlepšovat.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 10 a graf č. 6.

Na otázku č. 10 - „Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?“ - z celkového počtu 100 respondentů odpovídalo 43 osob (43 %), kteří jsou pro trest „obecně prospěšných prací“. Z tohoto počtu bylo 20 mužů (20 %) a 23 žen (23 %). Na dalším místě se umístila odpověď „peněžitý trest“, pro který hlasovalo 31 osob (31 %). Z tohoto počtu bylo 12 mužů (12 %) a 19 žen (19 %). Pro trest „domácí vězení“ hlasovalo 21 osob (21 %). Z tohoto počtu 10 mužů (10 %) a 11 žen (11 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 11 a graf č. 7.

Na otázku č. 11 - „Komu může soud podle vás uložit trest obecně prospěšných prací?“ - z celkového počtu 100 respondentů správně odpovědělo „pachateli za přečin“ 39 (39 %), z tohoto počtu bylo 18 mužů (18 %) a 21 žen (21 %). Na dalším místě byla odpověď „pachateli za přestupek“, takto odpovědělo 33 osob (33 %). Z tohoto počtu bylo 14 mužů (14 %) a 19 žen (19 %). Odpověď „pachateli za zločin“ vybralo 28 osob (28 %). Z tohoto počtu 15 mužů (15 %) a 13 žen (13 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 12 a graf č. 8.

Na otázku č. 12 - „Potkali jste již ve svém okolí nějaké osoby při výkonu obecně prospěšných prací?“ z celkového počtu 100 respondentů „ano“ odpovědělo 61 osob (61 %). Z tohoto počtu odpovědělo 26 mužů (26 %) a 35 žen (35 %). „Ne“ odpovědělo celkem 39 osob (39 %), z tohoto počtu 21 mužů (21 %) a 18 žen (18 %).

To potvrzuje již zmiňovanou skutečnost, že trest obecně prospěšných prací je nejčastěji udělovaným trestem, a i v ulicích je to vidět.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 13 a graf č. 9.

Na otázku č. 13 - „Kdo podle vás kontroluje osoby, které vykonávají trest obecně prospěšných prací?“ -správně odpovědělo z celkového počtu 100 respondentů 47 osob (47 %). Z tohoto počtu odpovědělo 21 mužů (21 %) a 26 žen (26 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 14 a graf č. 10.

Na otázku č. 14 - „Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude pro zbytek výkonu trestu uložen trest obecně prospěšných prací?“ - z celkového počtu 100 respondentů odpovědělo na otázku „ano“ 49 osob (49 %). Z tohoto počtu bylo 23 mužů (23 %) a 26 žen (26 %). Odpověď „ne, trest by měl být vykonán celý“ vybralo 39 osob (39 %). Z tohoto počtu bylo 19 mužů (19 %) a 20 žen (20 %).

Nejvíce dotazovaných respondentů odpovědělo, že souhlasí, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude uložen na zbytek výkonu trestu trest obecně prospěšných prací. Dá se říct, že většina veřejnosti je pro, aby trest byl odpracován. Už i proto, že odsouzení jsou vidět na veřejnosti a jsou pro společnost prospěšní.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 15 a graf č. 11.

V poslední **otázce č. 15** - „kolik podle vás může soud uložit nejvíce hodin trestu obecně prospěšných prací?“ správně odpovědělo z celkového počtu 100 respondentů 41 osob (41 %). Z tohoto počtu odpovědělo 19 mužů (19 %) a 22 žen (22 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 3 - tabulka č. 16 a graf č. 12.

5.4 ANALÝZA POSTOJE VEŘEJNOSTI K TRESTU DOMÁCIHO VĚZENÍ

5.4.1 Popis výzkumného souboru

Zkoumaný soubor tvoří celkem 80 respondentů. Mužů je 31, z toho 10 z nich je z odborné veřejnosti a 21 z laické veřejnosti. Žen odpovídalo dohromady 49, z toho 34 z laické veřejnosti a 15 z odborné veřejnosti.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4–v tabulce č. 17.

Podle věkového složení jsou největší zastoupenou skupinou respondenti ve věku 50-59 let. Těch bylo 25 a tvoří 31 % z celkového počtu respondentů. Další skupinou jsou respondenti ve věku 40-49 let. Těch bylo 24 a tvoří 30 %. Další skupinou byli respondenti ve věku 30-39 let. Těch bylo 20 a tvoří 25 %.

Podle vzdělání nejvíce respondentů tvoří středoškoláci v počtu 37 (46 %), další skupinou jsou absolventi VOŠ v počtu 20 respondentů (25 %).

Laická veřejnost je zastoupena 21 muži a 34 ženami. Odborná veřejnost je složena z 10 mužů a 15 žen. Celkový počet laické veřejnosti je 55 respondentů (69 %). Odborná veřejnost je zastoupena 25 respondenty (31 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 17 a graf č. 13 a 14.

5.4.2 Výsledky dotazníkového šetření a jejich analýza

Na otázku č. 5 - „Slyšeli jste už o trestu domácího vězení jako jedné z forem alternativního trestu?“ - odpovědělo z dotazovaných 80 respondentů „ano“ celkem 54 osob (68 %). Z tohoto celkového počtu bylo 21 mužů (26 %) a 33 žen (41 %). Z dotazovaných o tomto trestu neslyšelo 26 osob (33 %). Z tohoto počtu bylo 10 mužů (13 %) a 16 žen (20 %).

Z toho vyplývá, že většina dotazovaných respondentů má povědomí o tomto trestu, ale 26 osob o tomto trestu ještě neslyšelo. Je vidět, že tento trest není u nás stále ještě moc známý, není ani často využívaným a ukládaným trestem.

Na další navazující **otázku č. 6** - „Odkud jste se dozvěděli o trestu domácího vězení?“ - odpovědělo z celkového počtu 31 osob „z televize“ (39 %). Z tohoto počtu je

15 žen (19 %) a 16 mužů (20 %). Jako druhá nejčastější odpověď byla „z rádia“, tuto odpověď volilo 20 osob (25 %). Z tohoto počtu bylo 7 mužů (9 %) a 13 žen (16 %).

Myslím si, že je u nás prostřednicím sdělovacích prostředků málo publikováno nejen o tomto trestu domácího vězení, ale všeobecně o alternativních trestech.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 18 a graf č. 15.

Na otázku č. 7 - „Souhlasíte s trestem domácího vězení?“ z 80 dotazovaných respondentů odpovědělo „spíše ano“ 36 osob (45 %). Z tohoto počtu je 16 mužů (20 %) a 20 žen (25 %). „Rozhodně ano“ odpovědělo 25 osob (je 31 %). Z toho počtu je 8 mužů (10 %) a 17 žen (21 %). Negativní odpověď „spíše ne“ vybralo 19 osob (24 %). Z toho je 7 mužů (9 %) a 12 žen (15 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 19 a graf č. 16.

Na otázku č. 8 - „V čem je podle vás největší nevýhoda v trestu domácího vězení?“ - odpovědělo ze všech 80 respondentů „v nedostatečném potrestání odsouzených“ 28 osob (35 %). Z toho 12 mužů (15 %) a 16 žen (20 %). Na dalším místě se umístila odpověď „odsouzení mohou ohrožovat okolí“, kterou vybralo 20 osob (25 %). Z tohoto počtu 5 mužů (6 %) a 15 žen (19 %). Odpověď „obtížná kontrola odsouzených“ vybralo celkem 13 osob (16 %). Z tohoto počtu bylo 5 mužů (6 %) a 8 žen (10 %).

Nevýhodu trestu domácího vězení vidí respondenti hlavně v nedostatečném potrestání odsouzených a pachatelů. Na druhém místě se umístila odpověď, že odsouzení mohou ohrožovat okolí. Je vidět, že je stále v podvědomí veřejnosti zakořeněn názor, že pokud je někdo odsouzený, má být ve věznicí.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 20 a graf č. 17.

Na otázku č. 9 - „V čem je podle vás největší přínos trestu domácího vězení?“ - vybralo odpověď „úsporu financí, které by byly vynaloženy na vězení“ 24 osob (30 %). Z tohoto počtu je 8 mužů (10 %) a 16 žen (20 %). Stejný celkový počet 24 osob (30 %) odpovědělo na otázku, že „odsouzení nejsou vystaveni kriminálním vlivům jako ve věznicí“. Z tohoto počtu bylo 11 mužů (14 %) a 13 žen (16 %). Na dalším místě se umístila odpověď „odsouzení nejsou odtrženi z rodinného prostředí“, kterou vybralo 21 osob (26 %). Z tohoto počtu 8 mužů (10 %) a 13 žen (16 %). Odpověď „Snížení přeplněných věznic“ vybralo 10 osob (13 %), z tohoto počtu 3 muži (4 %) a 7 žen (9 %). Žádný přínos nevidí 1 % respondentů.

V porovnání s podmíněnými tresty vidí respondenti jednoznačně přínos pro společnost jak z ekonomického hlediska, tak i z hlediska sociálního. V této oblasti je však stále co zlepšovat.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 21 a graf č. 18.

V otázce č. 10 - „Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?“ - z celkového počtu 80 respondentů odpovídalo 31 osob (39 %) možností „trest obecně prospěšných prací“. Z tohoto počtu bylo 11 mužů (14 %) a 20 žen (24 %). Na dalším místě se umístila možnost „peněžitý trest“, pro který hlasovalo 28 osob (35 %). Z tohoto počtu bylo 10 mužů (13 %) a 18 žen (23 %). Pro domácí vězení se rozhodlo jako pro nejúčinnější 16 osob (20 %). Z tohoto počtu 5 mužů (6 %) a 11 žen (14 %).

Nejvíce dotazovaných respondentů vidí jako nejúčinnější trest z uvedených alternativních trestů trest obecně prospěšné práce. Je znát, že veřejnost je nejvíce informována o tomto trestu, a hlavně v něm vidí proti trestu domácího vězení výhodu, že odsouzený si trest odpracuje a tím je i prospěšnější pro společnost.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 22 a graf č. 19.

Na otázku č. 11 - „Komu podle vás může soud uložit trest domácího vězení?“ - z celkového počtu 80 respondentů odpovědělo „pachateli za přečin“ 32 osob (41 %), z tohoto počtu bylo 12 mužů (15 %) a 20 žen (24 %). Na dalším místě se umístila odpověď „pachateli za přešůpek“, kterou vybralo 28 osob (35 %). Z tohoto počtu bylo 10 mužů (13 %) a 18 žen (23 %). Pro trest domácího vězení hlasovalo 16 osob (20 %). Z tohoto počtu 5 mužů (6 %) a 11 žen (14 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 23 a graf č. 20.

V otázce č. 12 - „Ve kterém roce byl v České republice podle vás zaveden trest domácího vězení?“ - správně odpovědělo z celkového počtu 80 respondentů 34 osob, což je 42 %, z toho 13 mužů (16 %) a 21 žen (25 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 24 a graf č. 21.

V otázce č. 13 - „Kdo podle vás kontroluje osoby, které vykonávají trest domácího vězení?“ - správně odpovědělo z celkového počtu 80 respondentů 36 osob, což je 45 %. Z tohoto počtu odpovědělo 17 mužů (21 %) a 19 žen (23 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 25 a graf č. 22.

Na otázku č. 14 - „Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude uložen jako zbytek

výkonu trestu trest domácího vězení?“ - z celkového počtu 80 respondentů odpovědělo „ne, trest by měl být vykonán celý“ 42 osob (52 %), z tohoto počtu bylo 17 mužů (22 %) a 25 žen (31 %). Na dalším místě se umístila odpověď „ano“, kterou volilo 23 osob (29 %). Z tohoto počtu bylo 9 mužů (11 %) a 14 žen (18 %).

Nejvíce dotazovaných respondentů odpovědělo, že trest by měl být vykonán celý. Společnost má stále v podvědomí, že odsouzený by měl trest vykonávat ve věznici. Z toho vyplývá, že by stálo za to veškeré alternativní tresty více probírat v médiích a vytvořit i diskuzní pořady, kde by se například mohli k tématu vyjádřit i zástupci veřejnosti.

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 - tabulka č. 26 a graf č. 23.

V poslední otázce č. 15 - „Jaká je podle vás maximální délka trestu domácího vězení?“ - správně odpovědělo z celkového počtu 80 respondentů 30 osob, což je 36 %. Z tohoto počtu odpovědělo 11 mužů (21 %) a 19 žen (24 %).

Jednotlivé údaje jsou uvedeny v Příloze č. 4 – tabulka č. 27 a graf č. 24.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se věnovala trestu obecně prospěšných prací, který se řadí mezi relativně nové druhy trestů, ale i tak se za poslední dobu stal jedním z nejúspěšnějších alternativních trestů. V teoretické části jsem se věnovala historii vzniku, postupné právní úpravě i v porovnání s jinými zeměmi a zavedení tohoto trestu do českého práva. Tento trest přispívá ke snižování počtu uložených trestů odnětí svobody a působí na pachatele i z výchovného hlediska. Já osobně hodnotím tento trest pozitivně. Umožňuje pachatelům méně závažných trestných činů vykonat trest v domácím prostředí, seberealizovat se a vytvářet společensky přínosné hodnoty. Pachatel by si měl uvědomit, že mu byla prostřednictvím tohoto trestu nabídnuta pomocná ruka. Velkým přínosem je dle mého názoru uplatnění tohoto trestu u mladistvých, neboť poskytuje možnost výchovného působení na nezralou osobnost.

Po dobu zaměstnání u Městské policie jsem se osobně setkala s několika odsouzenými, kteří vykonávali tresty obecně prospěšných prací. Většina odsouzených se snažila vykonávat trest zodpovědně. Největší problémy se objevovaly v dodržování pravidelné docházky do práce, a to převážně u odsouzených závislých na alkoholu nebo drogách. U některých byla nutná i několikadenní intervence. Po této zkušenosti bych navrhla změny v navýšení počtu zaměstnanců Probační a mediační služby, aby mohli provádět dostatečnou kontrolu při výkonu trestu odsouzených. Za mé dvanáctileté praxe u Městské policie prošlo trestem obecně prospěšných prací v okruhu mého působení přibližně 40 odsouzených. Veřejnost je často potkává na ulicích, kde uklízejí veřejné prostranství, např. náměstí, park, dětské dopravní hřiště a komunikace. V zimě jsou také využíváni při úklidu sněhu z komunikací v lokalitách, kde se těžko dostává technika.

Další změnu bych navrhla i v počtu odpracovaných hodin. Myslím si, že 400 nebo 500 hodin není pro pachatele neúměrným trestem, a pro společnost by to mohlo být přínosné. Navýšený počet hodin k vykonání práce „spolehlivých pachatelů“ by se dala využít třeba v sociálních nebo zdravotních službách. Problém nedostatku pomocného personálu ve zdravotnictví a v sociálních službách v nynější epidemiologické situaci by se dal částečně řešit nasazením právě těchto pracovníků.

V praktické části bakalářské práce jsem dotazníkovou metodou zjistila postoje veřejnosti k trestům obecně prospěšných prací a k domácímu vězení, jaké vidí klady

a zápory obou těchto trestů a jak vidí účinnost trestů a jejich vliv na odsouzené po jejich vykonání zejména ve svém okolí.

Z analýzy dotazníků na uplatnění trestu obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení vyplývá, že i respondenti mají větší povědomí o trestu obecně prospěšných prací oproti trestu domácího vězení a jsou mu i více nakloněni. Všichni respondenti o tomto trestu slyšeli a téměř polovina z nich se k němu přiklání odpovědí „rozhodně“ a více než třetina volila odpověď „spíše ano“. S odsouzenými, vykonávajícími tento trest, se dokonce setkalo přes šedesát procent respondentů.

Pokud jde o trest domácího vězení, u nás není tolik rozšířen. Jedním z důvodů je obtížná kontrolovatelnost úředníky Probační a mediační služby. Kontroly se provádí jednak namátkově v místě, kde se má odsouzený pohybovat, a jednak pomocí elektronických náramků. Tyto náramky jsou navíc často poruchové. Výhody trestu domácího vězení spatřuji v tom, že odsouzený zůstává v domácím prostředí a pokud má trvalé zaměstnání, nemusí docházku do něj přerušit. Tento trest má i své nevýhody, nelze ho použít plošně pro všechny osoby, je nutné pečlivě vybírat odsouzené, což rozlišuje svým šetřením Probační a mediační služba. Osobně jsem se setkala s mužem v našem městě, který si odpykával trest domácího vězení. Vykonával ho v prostředí společné domácnosti, kterou s ním sdíleli jeho sestra a rodiče. Do této domácnosti za ním docházeli kamarádi z okruhu tzv. závadných osob, spolu s nimi požíval v nadměrné míře alkohol a v opilosti ohrožovali svým agresivním chováním ostatní obyvatele bytu. Toto jednání nakonec vyústilo v úraz dolních končetin odsouzeného pádem ze schodů, který se neobešel bez trvalých následků.

Dalším rizikem těchto trestů je omezení sociálního kontaktu. Např. v situaci manželů, kdy jeden z nich by chodil do společnosti a druhý, jako odsouzený, by musel být doma. To by mohlo významně ovlivnit psychiku odsouzeného, mohl by být vůči druhé osobě agresivní.

Z bakalářské práce vyplývá, že oproti trestu domácího vězení, pro který se vyslovilo v anketě 20 % dotázaných osob z řad veřejnosti, je trest obecně prospěšných prací u veřejnosti daleko více oblíben, vyslovilo se pro něj 39 % dotazovaných. Je zapotřebí více spolupracovat s poskytovateli obecně prospěšných prací, jimiž bývají nejčastěji obce, ve kterých má odsouzený trvalé bydliště. Je třeba jim vysvětlovat, že zaměstnání takového člověka je pro ně přínosem a poskytuje jim hned několik výhod.

Na prvním místě je ušetření finančních nákladů, protože odsouzený vykonává trest prací pro obec a nemá nárok na mzdu za odvedenou práci.

V případě trestu domácího vězení vyšlo z analýzy najevo, že je potřeba přijmout taková opatření, aby došlo k navýšení počtu pracovníků Probační a mediační služby, aby byla možná důslednější kontrola a dále je zapotřebí vyhledat a oslovit výrobce monitorovacích zařízení, kteří by byli schopni vyrobit a dodat sledovací náramky v takové kvalitě, která zaručí stoprocentní výsledky ve výkonu a kontrole trestu domácího vězení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADAMOVIÁ, Karolína. *Prameny k dějinám práva v českých zemích*. Dokumenty (Aleš Čeněk). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 359 s. ISBN 80-86898-04-0

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*, C. H. Beck, Praha 2005, s. 185. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 187. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 187-188. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 190. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 192. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-813-4.

LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis, 2007, Knihovnička LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003, s. 241 ISBN 80-7178-771-X.

MEZNÍK, Jiří, KALVODOVÁ, Věra, KUCHTA, Josef. *Základy penologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1995, Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1248-X

NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J., VANDUCHOVÁ, M. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. Aspi Publishing, Praha 2003.

ROZUM, Jan, Petr ZEMAN, Hana PŘESLIČKOVÁ a Jan TOMÁŠEK. *Vybrané problémy sankční politiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-042-0.

SOTOLÁŘ, Alexander, Pavel ŠÁMAL a František PÚRY. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-350-7.

SOLNÁŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti: systém českého trestního práva*. Vyd. 1., (Jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.) Praha: Orac, 2009. s. 116. ISBN 80-86199-74-6.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. s. 131-132. ISBN 978-80-7367-757-2.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: desáté. Praha: Armex Publishing, 2019. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-64-9

Úplné znění zákona č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*. Vyd. 5. Praha: Armex, 2009. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-86795-72-0.

VODIČKOVÁ, Stanislava. *Uzavírám vás do svého srdce: životopis Josefa kardinála Berana*. Brno: CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury), 2009. ISBN 978-80-7325-189-5

VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8

Odborné články

BARBOŘÍK, Michal. *Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení*. Trestní právo, 2006.

HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005 ISSN 1211-2860.

SOLNÁŘ, Vladimír.: *Systém československého trestního práva – Tresty a ochranná opatření*, Academia, Praha 1979,

SUCHÝ, O., VÁLKOVÁ, H. *Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání*. Právní rozhledy. 1996, č. 4.

Zákony a vyhláška

Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 15/1947 Sb., o stíhání černého obchodu o podobných pletichách

Internetové zdroje

Celkový počet odsouzených: dostupné na www: <https://jaktrestame.cz/aplikace/appk-a-here>

Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z www: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-152/1995>

KULA, L. *Minirozhovor*. České vězeňství č. 3/2009 dostupné na <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/cv01-2009-1.pdf>

Probační a mediační služba, Senovážné náměstí 1, Praha 1, www.pmscr.cz Stránka 4 z 28 2019_Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_PMS.pdf (pmscr.cz)
[https://www.pmscr.cz/download/2019-zprava-é-cinosti-ahospodareni-PMS.pdf](https://www.pmscr.cz/download/2019-zprava-e-cinosti-ahospodareni-PMS.pdf)

Probační a mediační služba ČR. Obecně prospěšné práce [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>

PMS-Probační a mediační služba [online]. 2002 [cit. 2011-01-21]. Probace. Dostupné z WWW: < <https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>>.

Rychlá fakta Vězeňské služby ČR [online]. [Cit. 2011-02-21]. Dostupné z [www:](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychla-fakta)
<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychla-fakta>

Slovenský trestní zákon [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z [www:](http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf)
<http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf>.

Účel trestu. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/claky/ucel-trestu-89770.html>

VAN KALMTHOUT, Anton M. *Realizace alternativních trestů, některé zkušenosti západoevropských zemí* [online]. Prosinec 1995 [cit. 2010-02-12]. Dostupné z: <<http://www.spj.cz/opp/vykon/clanek02.html>>.

Zákon č. 15/1947 Sb., ze dne 13 února 1947, o stíhání černého obchodu o podobných pletichách. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-15>

Zákon č.117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Dostupné na: <https://www.google.cz/search/source>

Zákon č. 40/2009 Sb. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cz/2009-40>

Zákon č.140/1961 Sb. Dostupné online <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1	Trest obecně prospěšných prací – Ilustrační foto.....	29
Obrázek č. 2	Elektronický náramek.....	35

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1	Časová osa vybraných právních předpisů od roku 1707 do 2012....	14
Tabulka č. 2	Počty vybraných trestných činů za rok 2019.....	24
Tabulka č. 3	Přínosy a negativa obecně prospěšných prací.....	29
Tabulka č. 4	Počty vybraných trestných činů za rok 2019.....	39
Tabulka č. 5	Statistika probační a mediační služby.....	43

SEZNAM TABULEK V PŘÍLOZE

Tabulka č. 6	Otázka č. 1 a 4. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 7	Otázka č. 5 a 6. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 8	Otázka č. 7. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 9	Otázka č. 8. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 10	Otázka č. 9. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 11	Otázka č. 10. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 12	Otázka č. 11. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 13	Otázka č. 12. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 14	Otázka č. 13. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 15	Otázka č. 14. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 16	Otázka č. 15. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 17	Otázka č. 1 a 4. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 18	Otázka č. 5 a 6. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 19	Otázka č. 7. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
Tabulka č. 20	Otázka č. 8. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

- Tabulka č. 21** Otázka č. 9. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 22** Otázka č. 10. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 23** Otázka č. 11. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 24** Otázka č. 12. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 25** Otázka č. 13. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 26** Otázka č. 14. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.
- Tabulka č. 27** Otázka č. 15. Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

SEZNAM GRAFŮ V PŘÍLOZE

- Graf č. 1** Otázka č. 2 a 3. Počet respondentů vyjádřený v %, věk a vzdělání.
- Graf č. 2** Otázka č. 4. Počet respondentů vyjádřený v %, laická a odborná veřejnost.
- Graf č. 3** Otázka č. 5 a 6. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 7)
- Graf č. 4** Otázka č. 7. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 8)
- Graf č. 5** Otázka č. 8. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 9)
- Graf č. 6** Otázka č. 9. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 10)
- Graf č. 7** Otázka č. 10. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 11)
- Graf č. 8** Otázka č. 11. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 12)
- Graf č. 9** Otázka č. 12. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 13)
- Graf č. 10** Otázka č. 13. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 14)
- Graf č. 11** Otázka č. 14. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 15)
- Graf č. 12** Otázka č. 15. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 16)
- Graf č. 13** Otázka č. 2 a 3. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 17)
- Graf č. 14** Otázka č. 4. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 17)
- Graf č. 15** Otázka č. 5 a 6. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 18)
- Graf č. 16** Otázka č. 7. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 19)
- Graf č. 17** Otázka č. 8. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 20)
- Graf č. 18** Otázka č. 9. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 21)
- Graf č. 19** Otázka č. 10. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 22)
- Graf č. 20** Otázka č. 11. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 23)
- Graf č. 21** Otázka č. 12. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 24)
- Graf č. 22** Otázka č. 13. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č. 25)

Graf č. 23 Otázka č. 14. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č.26)

Graf č. 24 Otázka č. 15. Počet respondentů vyjádřený v % (k tabulce č.27)

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	Dotazník – Obecně prospěšné práce	65
Příloha č. 2	Dotazník – Domácí vězení	68
Příloha č. 3	Analýza postoje veřejnosti k alternativním trestům – obecně prospěšné práce	71
Příloha č. 4	Analýza postoje veřejnosti k alternativním trestům – domácí vězení	83

Příloha č. 1 Dotazník – Obecně prospěšné práce

Vážená paní, vážený pane,

dovoluji si Vás požádat o vyjádření vašeho názoru na používání alternativních trestů formou vyplnění dotazníku. Výsledky testu budou součástí mé bakalářské práce při studiu v oboru sociální práce na Univerzitě Hradec Králové. Dotazník je dobrovolný a anonymní. Předem děkuji za ochotu a za váš čas strávený vyplněním dotazníků.

Zdena Pálová

1. Pohlaví

- Žena
- Muž

2. Věk

- do 29 let
- 30-39 let
- 40-49 let
- 50-59 let
- 60 let a více

3. Vzdělání

- Základní
- Vyučená/ý
- Středoškolské s maturitou
- VOŠ
- Vysokoškolské

4. Jste

- odborná veřejnost (soudce, státní zástupce, policista, Pracovník PMS)
- Laická veřejnost (ostatní)

5. Slyšeli jste už o trestu obecně prospěšných prací jako jedné z forem alternativního trestu?

- ano
- ne

6. Odkud jste se o trestu obecně prospěšných prací dozvěděli?

- z televize
- z rádia
- z internetu
- z tisku
- od známých
- Jiné

7. Souhlasíte s trestem obecně prospěšných prací?

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne

8. V čem je podle vás největší nevýhoda trestu obecně prospěšných prací?

- nedostatečné potrestání viníků
- obtížná kontrola odsouzených
- odsouzení mohou ohrožovat okolí
- preferuji jiné alternativní tresty (domácí vězení, peněžitý trest)
- Nevím

9. V čem spočívá podle vás největší přínos trestu obecně prospěšných prací?

- úspora financí, které by byly vynaloženy na vězně
- odsouzení nejsou vystaveni kriminálnímu vlivu jako ve věznici
- odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí
- snížení přeplněných věznic
- žádný přínos nevidím
- jiné...

10. Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?

- obecně prospěšné práce
- domácí vězení
- peněžitý trest
- vyhoštění
- ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

11. Komu může soud podle vás uložit trest obecně prospěšných prací?

- pachateli za přestupek
- pachateli za přečin
- pachateli za zločin

12. Potkali jste již ve svém okolí nějaké osoby při výkonu obecně prospěšných prací?

- ano
- ne

13. Kdo podle vás kontroluje osoby, které vykonávají trest obecně prospěšných prací?

- pracovník soudu
- sociální pracovník
- probační pracovník
- úředník obecního úřadu obce

14. Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude pro zbytek výkonu trestu uložen trest obecně prospěšných prací?

- ano
- ne, dostačující je podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu
- ne, trest by měl být vykonaný celý

15. Kolik podle vás může soud uložit nejvíce hodin trestu obecně prospěšných prací?

- 100 hodin
- 200 hodin
- 300 hodin
- 400 hodin

Příloha č. 2 Dotazník – Domácí vězení

Vážená paní, vážený pane,

Dovoluji si Vás požádat o vyjádření vašeho názoru na používání alternativních trestů formou vyplnění dotazníku. Výsledky testu budou součástí mé bakalářské práce při studiu oboru sociální práce na Univerzitě Hradec Králové. Dotazník je dobrovolný a anonymní. Předem děkuji za ochotu a za váš čas strávený vyplněním dotazníků.

Zdena Pálová

1. Pohlaví

- Žena
- Muž

2. Věk

- do 29 let
- 30-39 let
- 40-49 let
- 50-59 let
- 60 let a více

3. Vzdělání

- Základní
- Vyučená/ý
- Středoškolské s maturitou
- VOŠ
- Vysokoškolské

4. Jste

- odborná veřejnost (soudce, státní zástupce, policista, Pracovník PMS)
- laická veřejnost (ostatní)

5. Slyšeli jste už o trestu domácího vězení jako jedné z forem alternativního trestu?

- ano
- ne

6. Odkud jste se dozvěděli o trestu domácího vězení?

- z televize
- z rádia
- z internetu
- z tisku
- od známých
- Jiné

7. Souhlasíte s trestem domácího vězení?

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne

8. V čem je podle vás největší nevýhoda trestu domácího vězení?

- nedostatečné potrestání viníků
- obtížná kontrola odsouzených
- odsouzení mohou ohrožovat okolí
- preferuji jiné alternativní tresty (např. obecně prospěšné práce)
- Nevím

9. V čem je podle vás největší přínos trestu domácího vězení?

- úspora financí, které by byly vynaloženy na vězně
- odsouzení nejsou vystaveni kriminálnímu vlivu jako ve věznici
- odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí
- snížení přeplněných věznic
- žádný přínos nevidím
- jiné...

10. Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?

- obecně prospěšné práce
- domácí vězení
- peněžitý trest
- vyhoštění
- ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

11. Komu podle vás může soud uložit trest domácího vězení?

- pachateli za přestupek
- pachateli za přečin
- pachateli za zločin

12. Ve kterém roce byl v České republice podle vás zaveden trest domácího vězení?

- 2009
- 2010
- 2011
- 2012
- bude zaveden

13. Kdo podle vás kontroluje osoby, které trest domácího vězení vykonávají?

- pracovník soudu
- sociální pracovník
- probační pracovník
- úředník obecního úřadu obce

14. Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude uložen pro zbytek výkonu trestu trest domácí vězení?

- ano
- ne, dostačující je podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu
- ne, trest by měl být vykonán celý

15. Jaká je podle vás maximální délka trestu domácího vězení?

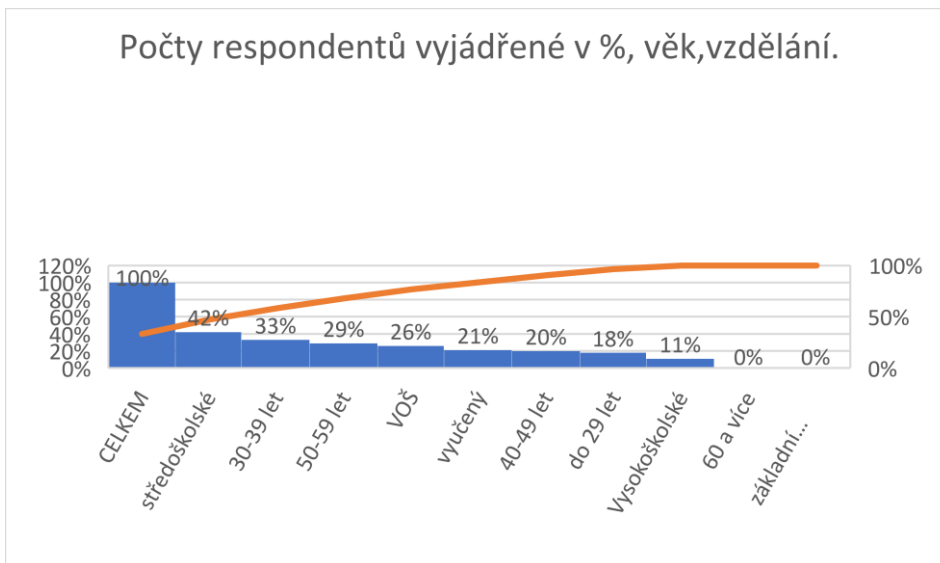
- 6 měsíců
- 12 měsíců
- 20 měsíců
- 24 měsíců

**Příloha č. 3 Analýza postoje veřejnosti k alternativním trestům
- obecně prospěšné práce**

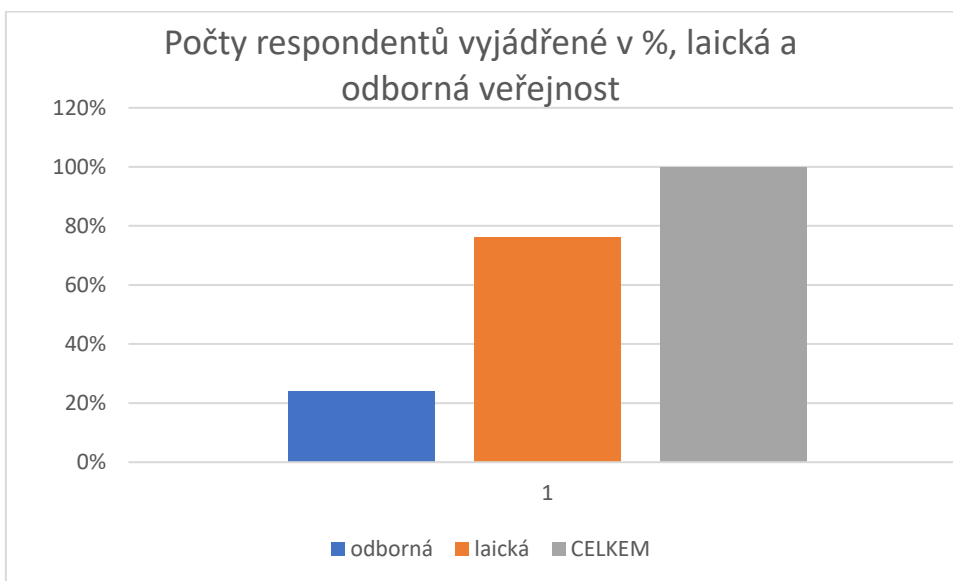
Tabulka č. 6 Otázka č. 1–4 Počet odpovědí respondentů – ženy a muži

	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
do 29 let	10	10	8	8	18	18
30-39 let	15	15	18	18	33	33
40-49 let	9	9	11	11	20	20
50-59 let	13	13	16	16	29	29
60 a více	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100
základní vzdělání	0	0	0	0	0	0
vyučený	13	13	8	8	21	21
středoškolské	19	19	23	23	42	42
VOŠ	10	10	16	16	26	26
Vysokoškolské	5	5	6	6	11	11
CELKEM	47	47	53	53	100	100
odborná	10	10	14	14	24	24
laická	37	37	39	39	76	76
CELKEM	47	47	53	53	100	100

Graf č. 1

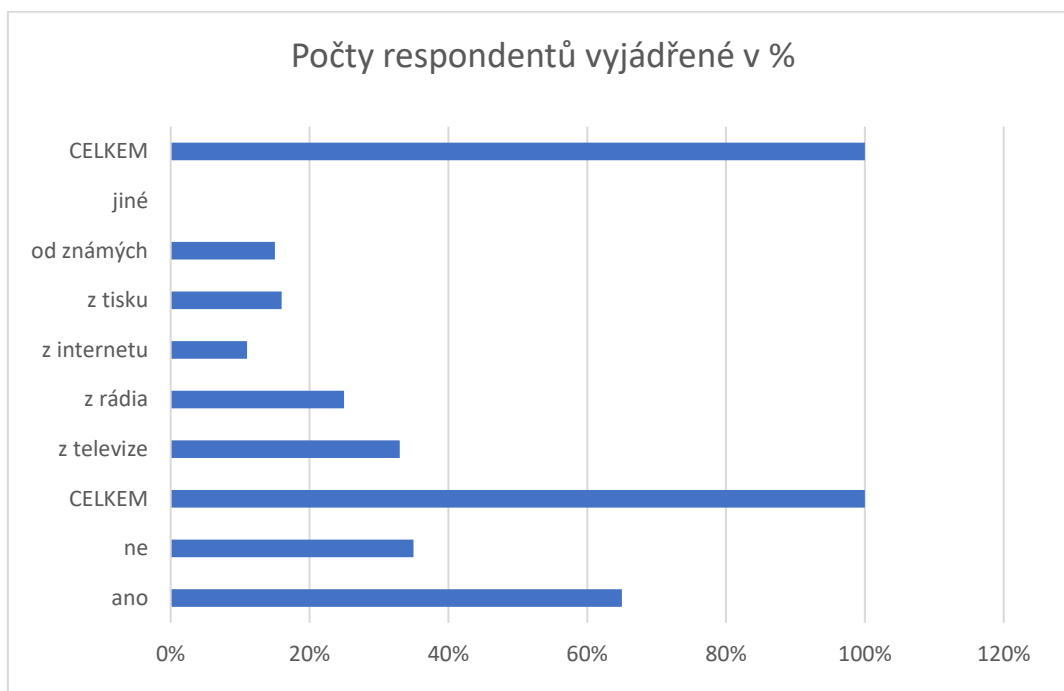
Graf č. 2

Tabulka č. 7 Otázka č. 5 a 6 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Slyšeli jste už o trestu obecně prospěšných prací jako jedné z forem alternativního trestu?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
ano	47	47	53	53	100	100
ne	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100
z televize	17	17	16	16	33	33
z rádia	13	13	12	12	25	25
z internetu	4	4	7	7	11	11
z tisku	6	6	10	10	16	16
od známých	7	7	8	8	15	15
jiné	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100

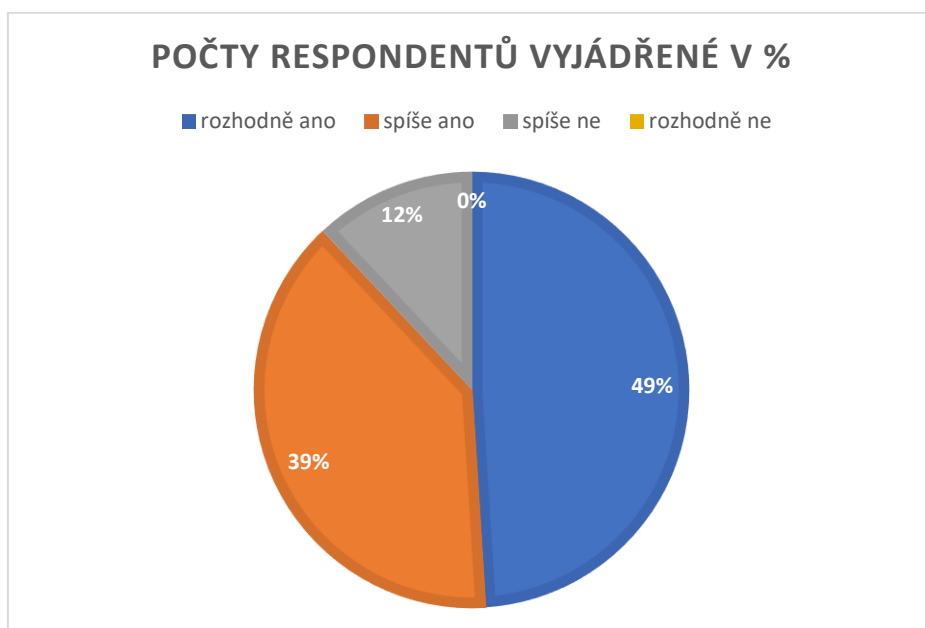
Graf č. 3

Tabulka č. 8 Otázka č. 7 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Souhlasíte s trestem obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
rozhodně ano	23	23	26	26	49	49
spíše ano	19	19	20	20	39	39
spíše ne	5	5	7	7	12	12
rozhodně ne	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100

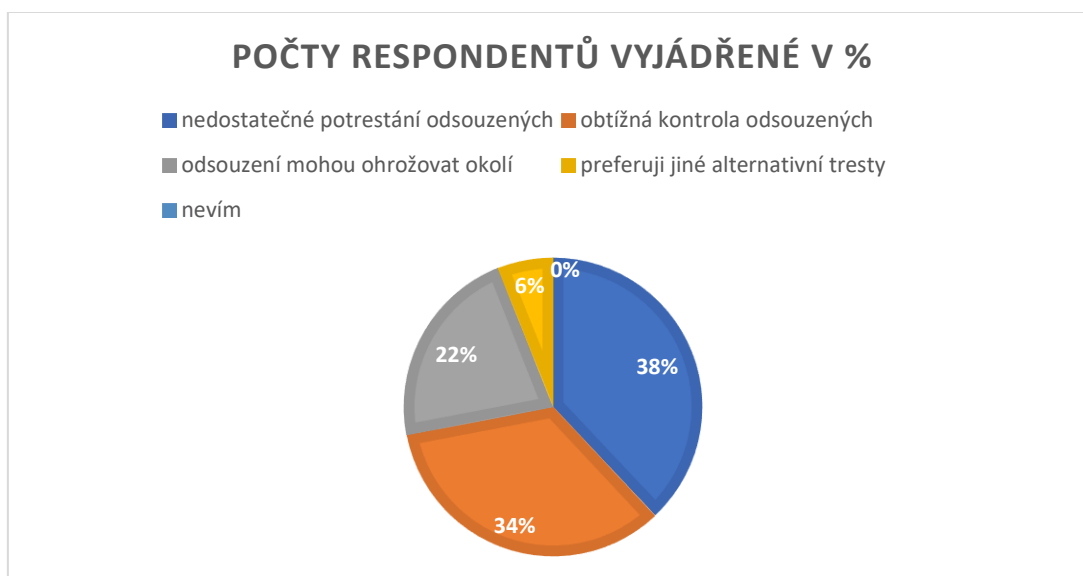
Graf č. 4

Tabulka č. 9 Otázka č. 8 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

V čem je podle vás největší nevýhoda trestu obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
nedostatečné potrestání odsouzených	18	18	20	20	38	38
obtížná kontrola odsouzených	17	17	17	17	34	34
odsouzení mohou ohrožovat okolí	10	10	12	12	22	22
preferuji jiné alternativní tresty	2	2	4	4	6	6
nevím	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100

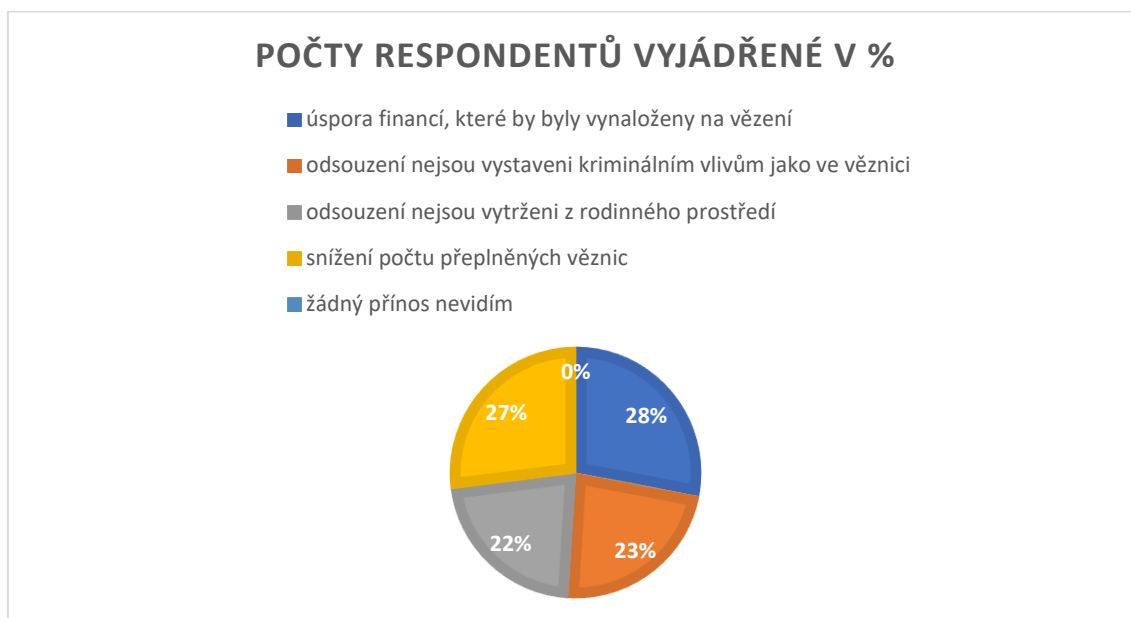
Graf č. 5

Tabulka č. 10 Otázka č. 9 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

V čem spočívá podle vás největší přínos trestu obecně prospěšných prací	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
úspora financí, které by byly vynaloženy na vězení	16	16	12	12	28	28
odsouzení nejsou vystaveni kriminálním vlivům jako ve věznici	9	9	14	14	23	23
odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí	10	10	12	12	22	22
snížení počtu přeplněných věznic	12	10	15	15	27	27
žádný přínos nevidím	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100

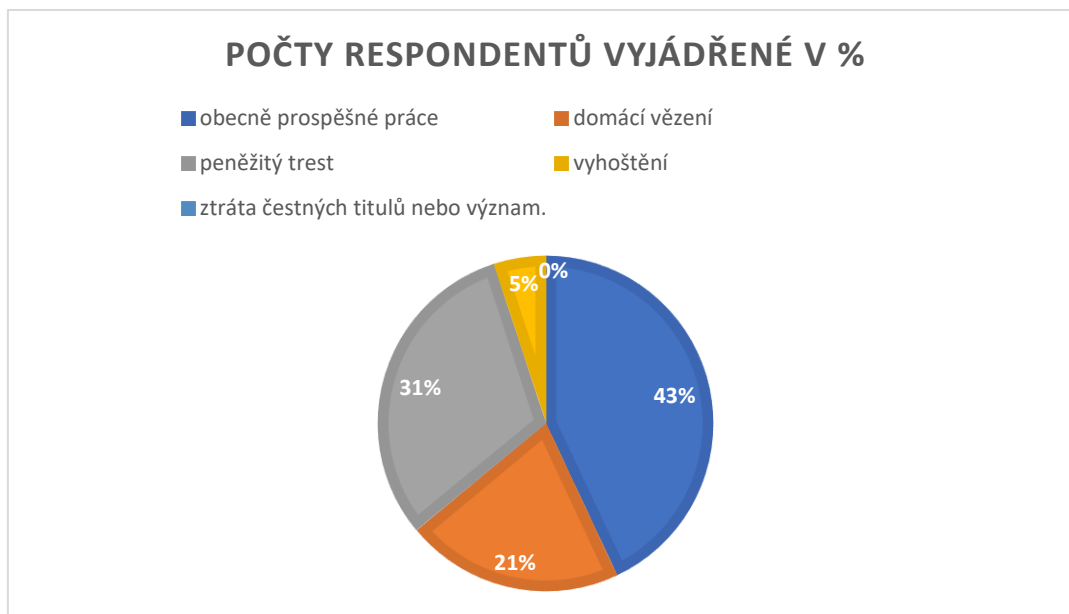
Graf č. 6

Tabulka č. 11 Otázka č. 10 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Který z alternativních trestů je podle vás neúčinnější?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
obecně prospěšné práce	20	20	23	23	43	43
domácí vězení	10	10	11	11	21	21
peněžitý trest	12	12	19	19	31	31
vyhoštění	5	5	0	0	5	5
ztráta čestných titulů nebo význam.	0	0	0	0	0	0
CELKEM	47	47	53	53	100	100

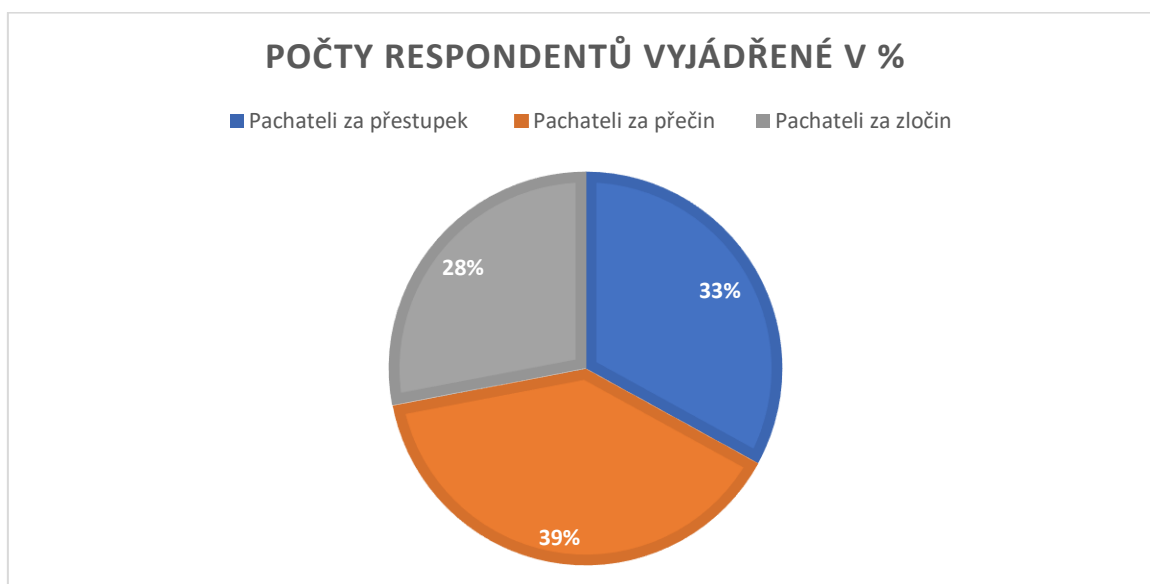
Graf č. 7

Tabulka č. 12 Otázka č. 11 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Komu může soud podle vás uložit trest obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
Pachateli za přestupek	14	14	19	19	33	33
Pachateli za přečin	18	18	21	21	39	39
Pachateli za zločin	15	15	13	13	28	28
Celkem	47	47	53	53	100	100

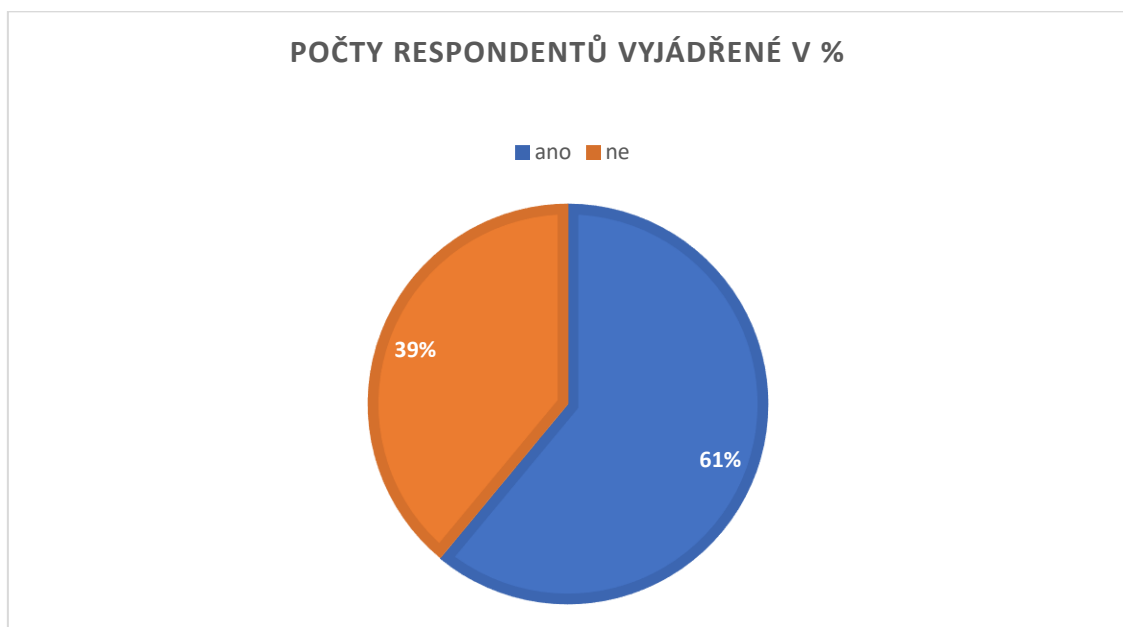
Graf č. 8

Tabulka č. 13 Otázka č. 12 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Potkali jste již ve svém okolí nějaké osoby při výkonu obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
ano	26	26	35	35	61	61
ne	21	21	18	18	39	39
CELKEM	47	47	53	53	100	100

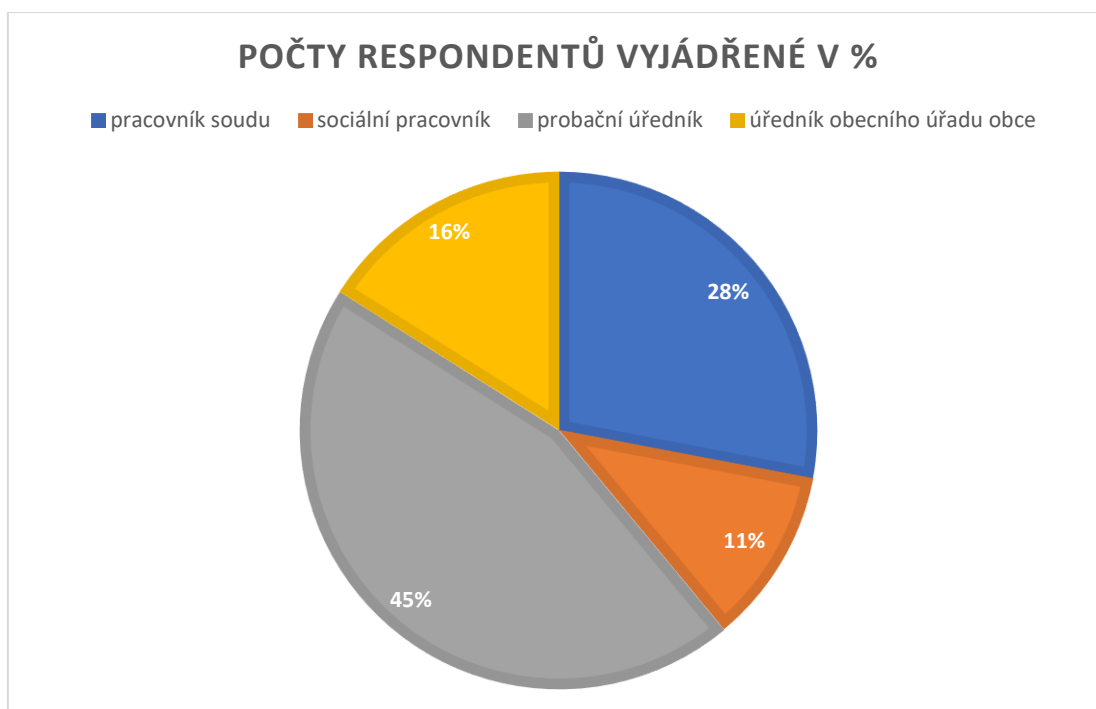
Graf č. 9

Tabulka č. 14 Otázka č. 13 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Kdo podle vás kontroluje osoby, které vykonávají trest obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
pracovník soudu	5	5	5	5	10	28
sociální pracovník	10	10	9	9	19	11
probační úředník	21	21	26	26	47	45
úředník obecního úřadu obce	11	11	13	13	24	16
CELKEM	47	47	53	53	100	100

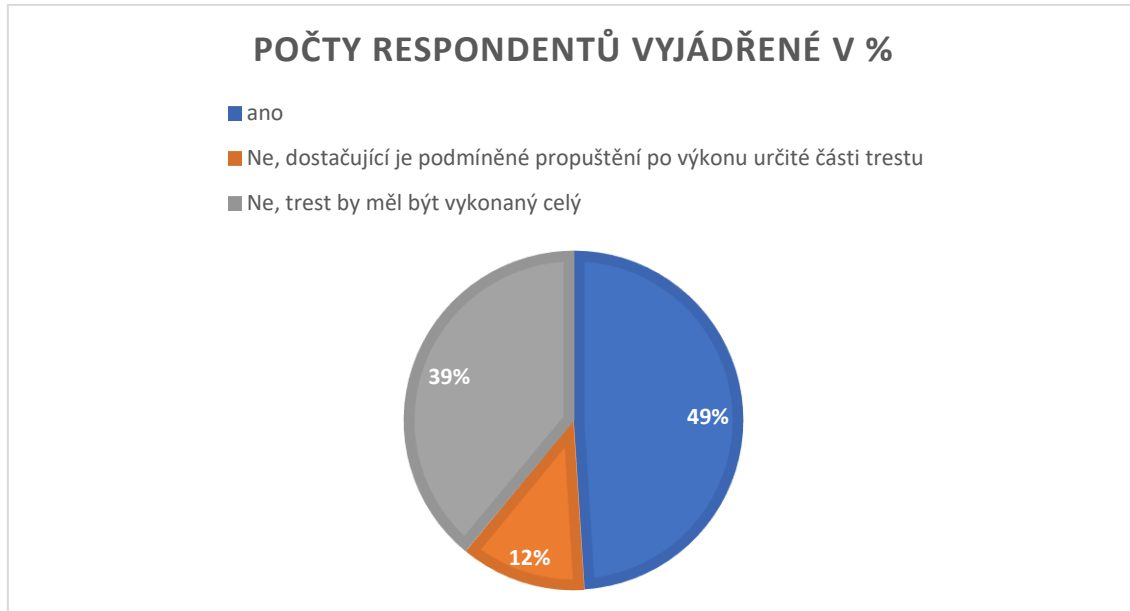
Graf č. 10

Tabulka č. 15 Otázka č. 14 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustit z vězení s tím, že mu bude pro zbytek výkonu trestu uložen trest obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
ano	23	23	26	26	49	49
Ne, dostačující je podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu	5	5	7	7	12	12
Ne, trest by měl být vykonaný celý	19	19	20	20	39	39
Celkem	47	47	53	53	100	100

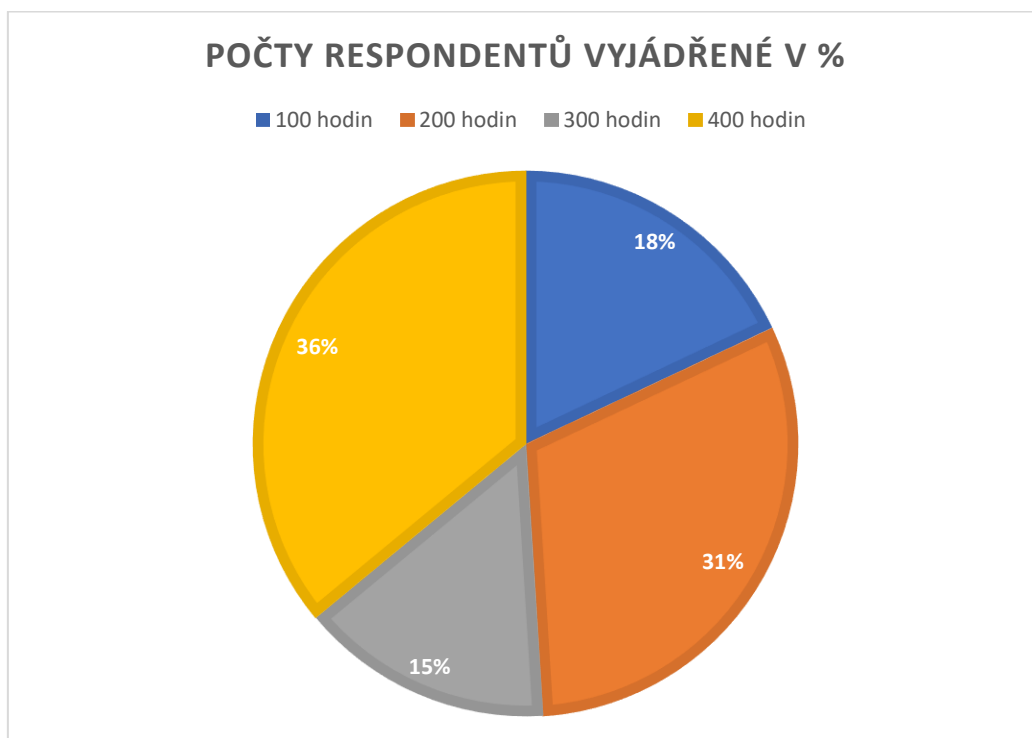
Graf č. 11

Tabulka č. 16 Otázka č. 15 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Kolik podle vás může soud uložit nejvíce hodin trestu obecně prospěšných prací?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
100 hodin	5	5	2	10	7	18
200 hodin	12	12	18	18	30	31
300 hodin	19	19	22	9	41	15
400 hodin	11	11	11	24	22	36
CELKEM	47	39	53	61	100	100

Graf č. 12

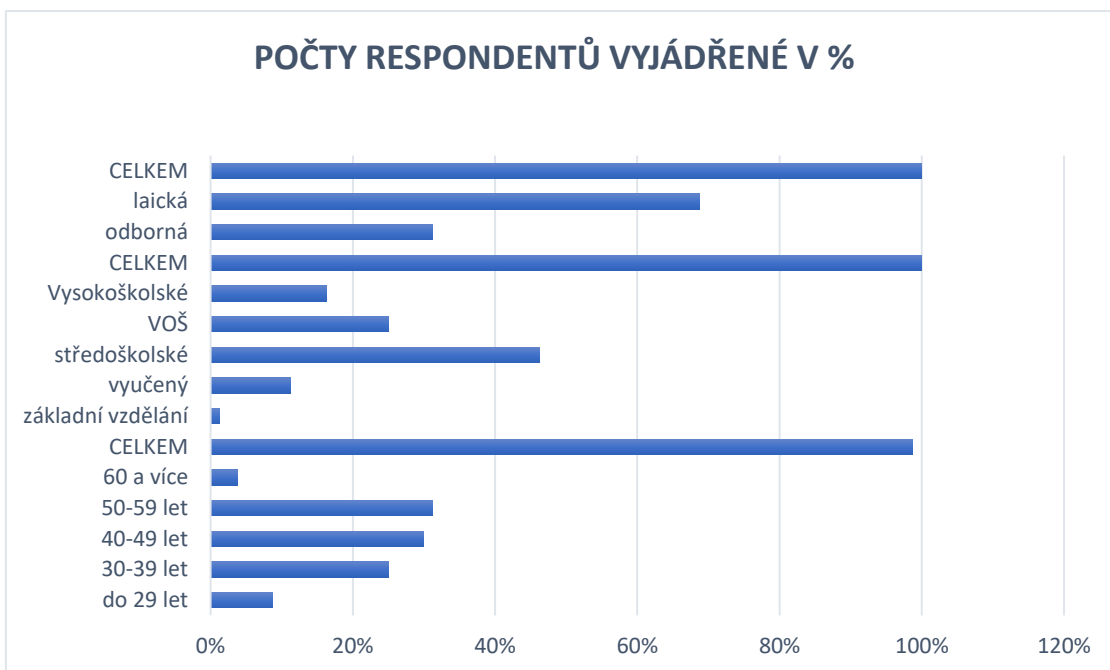

**Příloha č. 4 Analýza postoje veřejnosti k alternativním trestům
– domácí vězení**

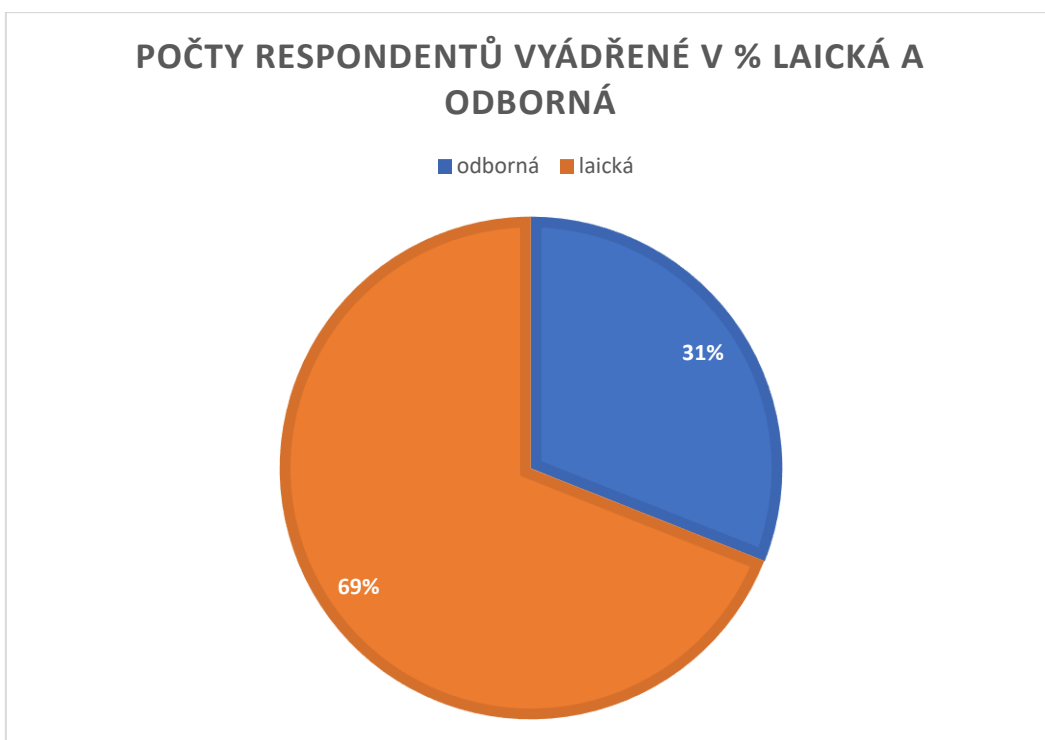
Tabulka č. 17 Otázka č. 1–4 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

	Muži	Muži %	Ženy	Žena %	Celkem	Celkem %
do 29 let	3	4	4	5	7	9
30-39 let	10	13	10	13	20	25
40-49 let	9	11	16	20	24	30
50-59 let	8	10	17	21	25	31
60 a více	1	1	2	3	3	4
CELKEM	31	39	49	61	80	99
základní vzdělání	0	0	1	1	1	1
vyučený	5	6	4	5	9	11
středoškolské	17	21	20	25	37	46
VOŠ	6	8	14	18	20	25
Vysokoškolské	3	4	10	13	13	16
CELKEM	31	39	49	61	80	100
odborná	10	13	15	19	25	31
laická	21	26	34	43	55	69
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 13

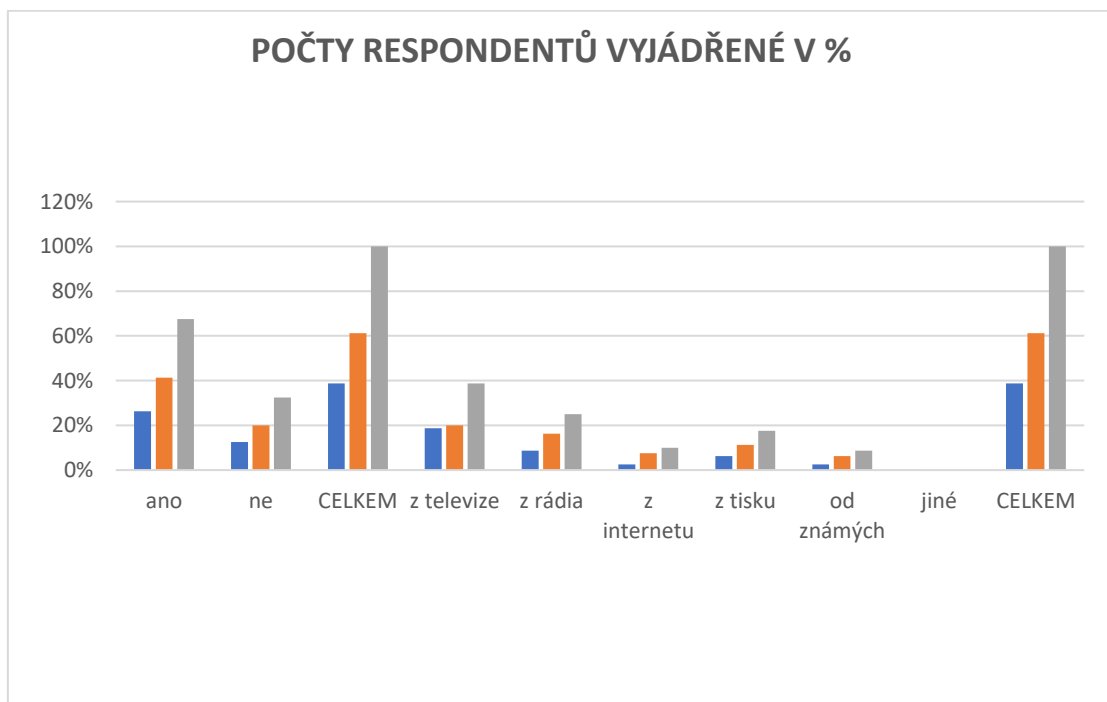
Graf č. 14

Tabulka č. 18 Otázka č. 5 a 6 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Slyšeli jste už o trestu domácího vězení jako jedné z forem alternativního trestu?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy%	Celkem	Celkem%
ano	21	26	33	41	54	68
ne	10	13	16	20	26	33
CELKEM	31	39	49	61	80	100
z televize	15	19	16	20	31	39
z rádia	7	9	13	16	20	25
z internetu	2	3	6	8	8	10
z tisku	5	6	9	11	14	18
od známých	2	3	5	6	7	9
jiné	0	0	0	0	0	0
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 15

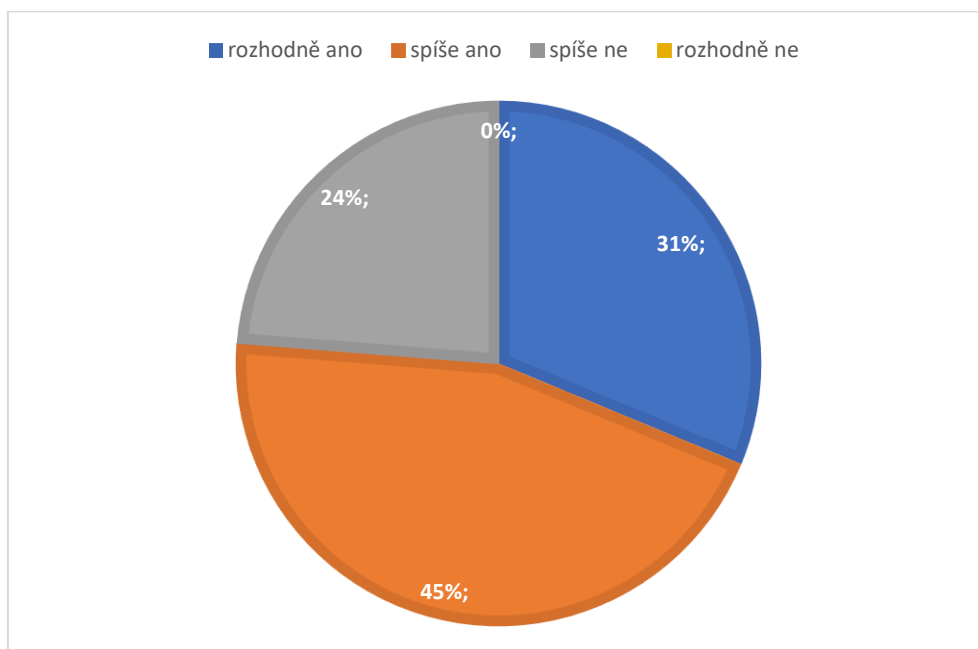

Tabulka č. 19 Otázka č. 7 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Souhlasíte s trestem domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
rozhodně ano	8	10	17	21	25	31
spíše ano	16	20	20	25	36	45
spíše ne	7	9	12	15	19	24
rozhodně ne	0	0	0	0	0	0
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 16

Počty respondentů vyjádřené v %

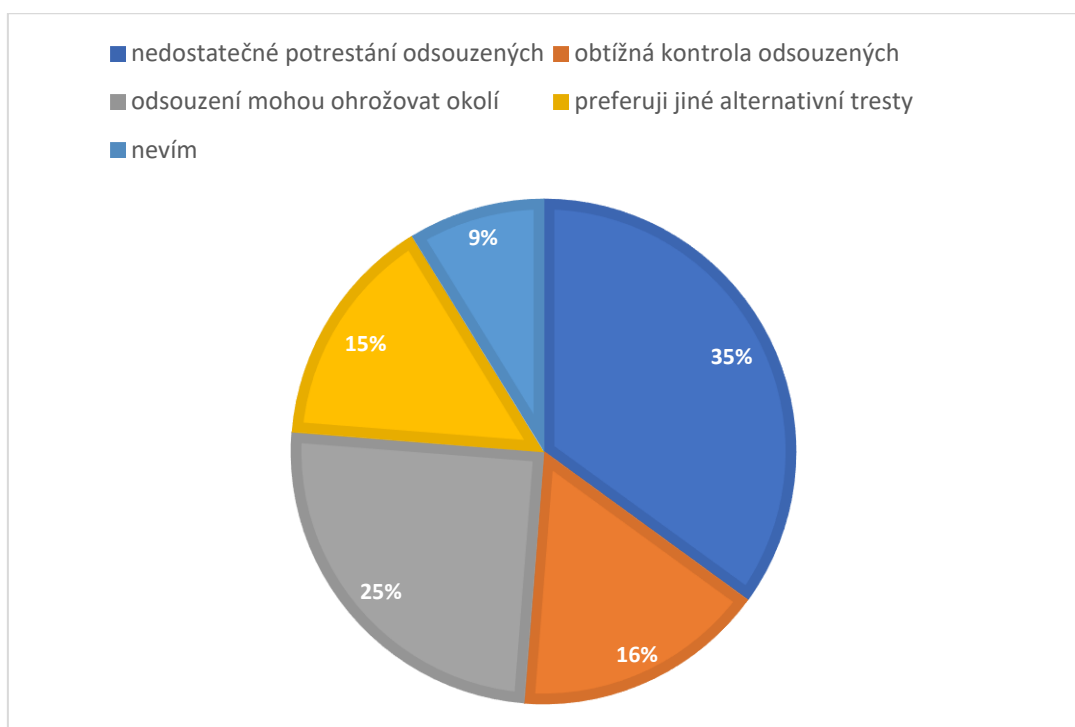

Tabulka č. 20 Otázka č. 8 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

V čem je podle vás největší nevýhoda trestu domácího vězení?	Muži	Muži v %	Ženy	Ženy v %	Celkem	Celkem v %
nedostatečné potrestání odsouzených	12	15	16	20	28	35
obtížná kontrola odsouzených	5	6	8	10	13	16
odsouzení mohou ohrožovat okolí	5	6	15	19	20	25
preferují jiné alternativní tresty	5	6	7	9	12	15
nevím	4	5	3	4	7	9
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 17

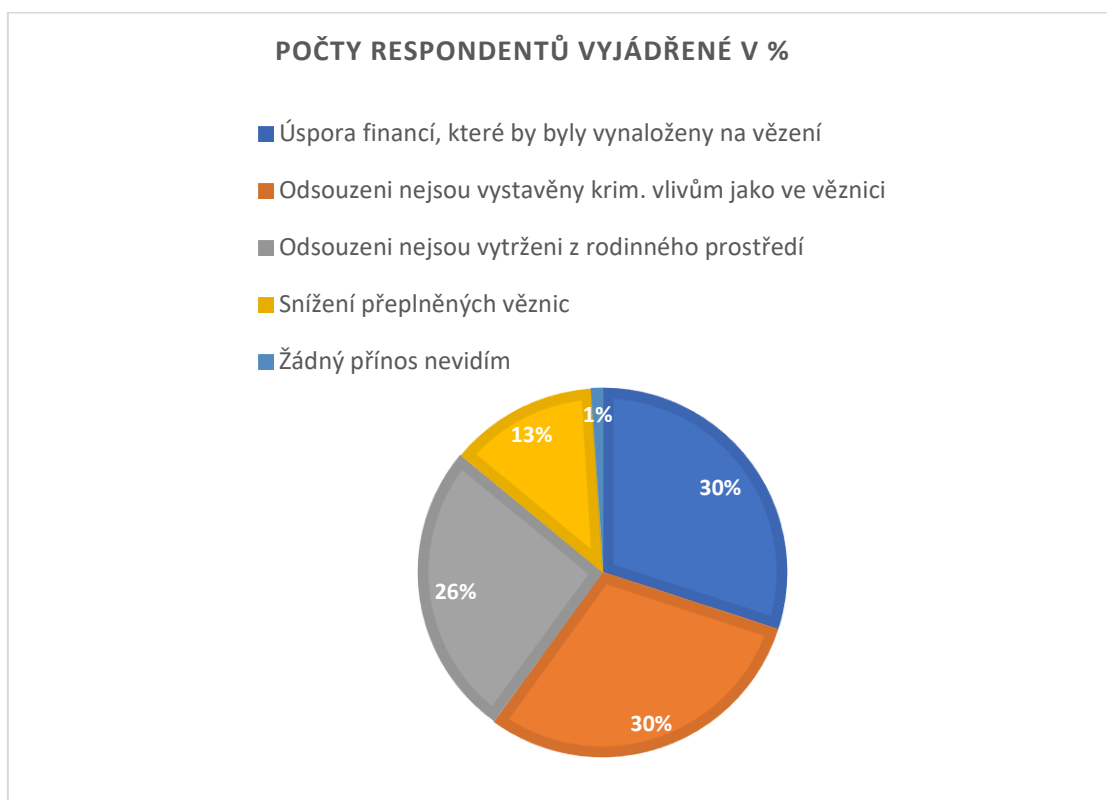
Počty respondentů vyjádřené v %

Tabulka č. 21 Otázka č. 9 Počet odpovědí respondentů ženy a muž.

V čem je podle vás největší přínos trestu domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
Úspora financí, které by byly vynaloženy na vězení	8	10	16	20	24	30
Odsouzení nejsou vystaveni kriminálnímu vlivu jako ve věznici	11	14	13	16	24	30
Odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí	8	10	13	16	21	26
Snížení přeplněných věznic	3	4	7	9	10	13
Žádný přínos nevidím	1	1	0	0	1	1
CELKEM	31	39	49	61	80	100

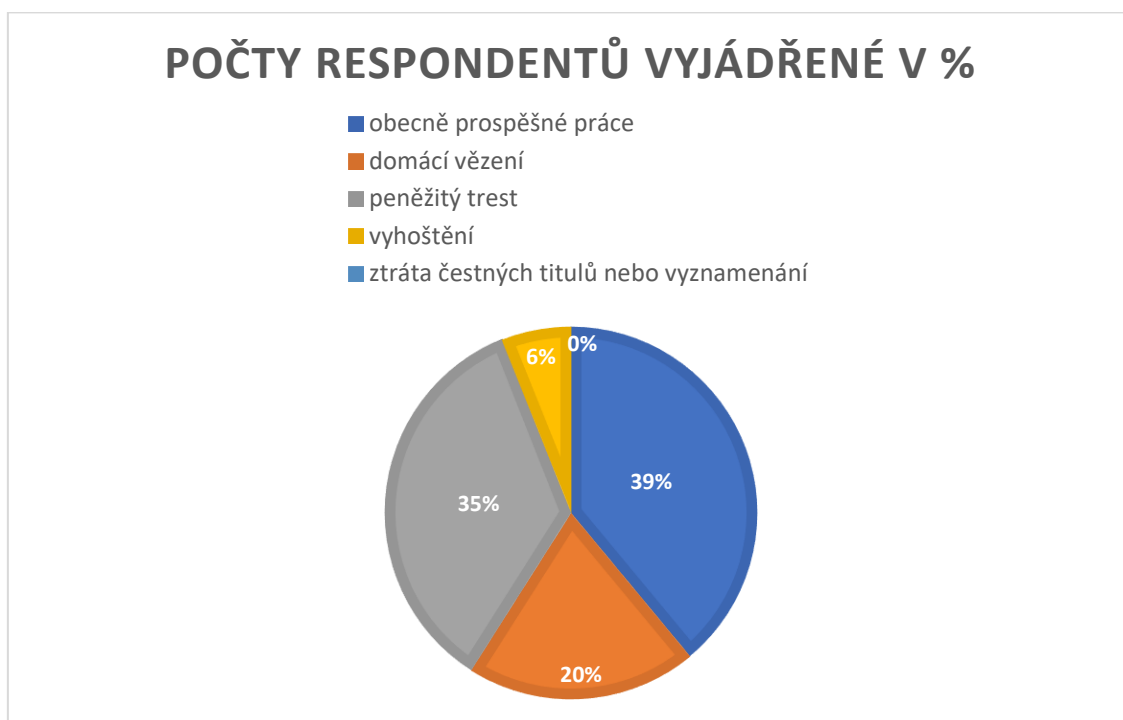
Graf č. 18

Tabulka č. 22 Otázka č. 10 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
obecně prospěšné práce	11	14	20	24	31	39
domácí vězení	5	6	11	14	16	20
peněžitý trest	10	13	18	23	28	35
vyhoštění	5	6	0	0	5	6
ztráta čestných titulů nebo vyznamenání	0	0	0	0	0	0
CELKEM	31	39	49	61	80	100

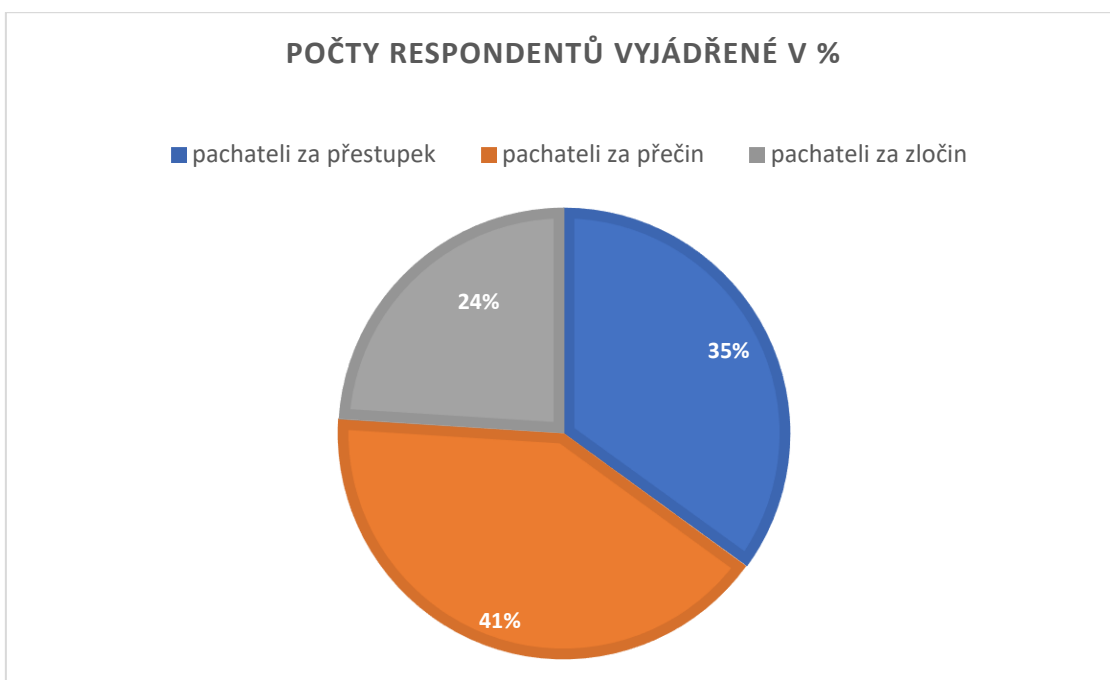
Graf č. 19

Tabulka č. 23 Otázka č. 11 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Komu podle vás může soud uložit trest domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
pachatelů za přešupek	10	13	18	23	28	35
pachatelů za přečin	12	15	20	24	32	41
pachatelů za zločin	9	11	11	14	20	24
CELKEM	31	39	49	61	80	100

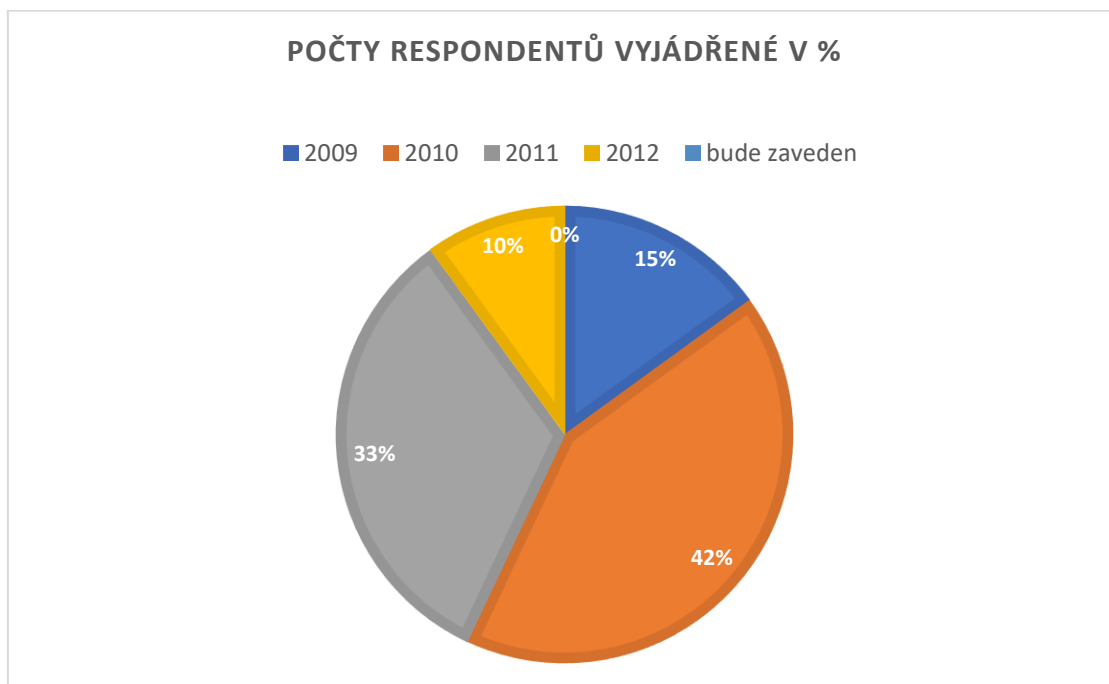
Graf č. 20

Tabulka č. 24 Otázka č. 12 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Ve kterém roce byl v České republice podle vás zaveden trest domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
2009	5	6	7	9	12	15
2010	13	16	21	25	34	42
2011	8	11	18	23	26	33
2012	5	6	3	4	8	10
bude zaveden	0	0	0	0	0	0
CELKEM	31	39	49	61	80	100

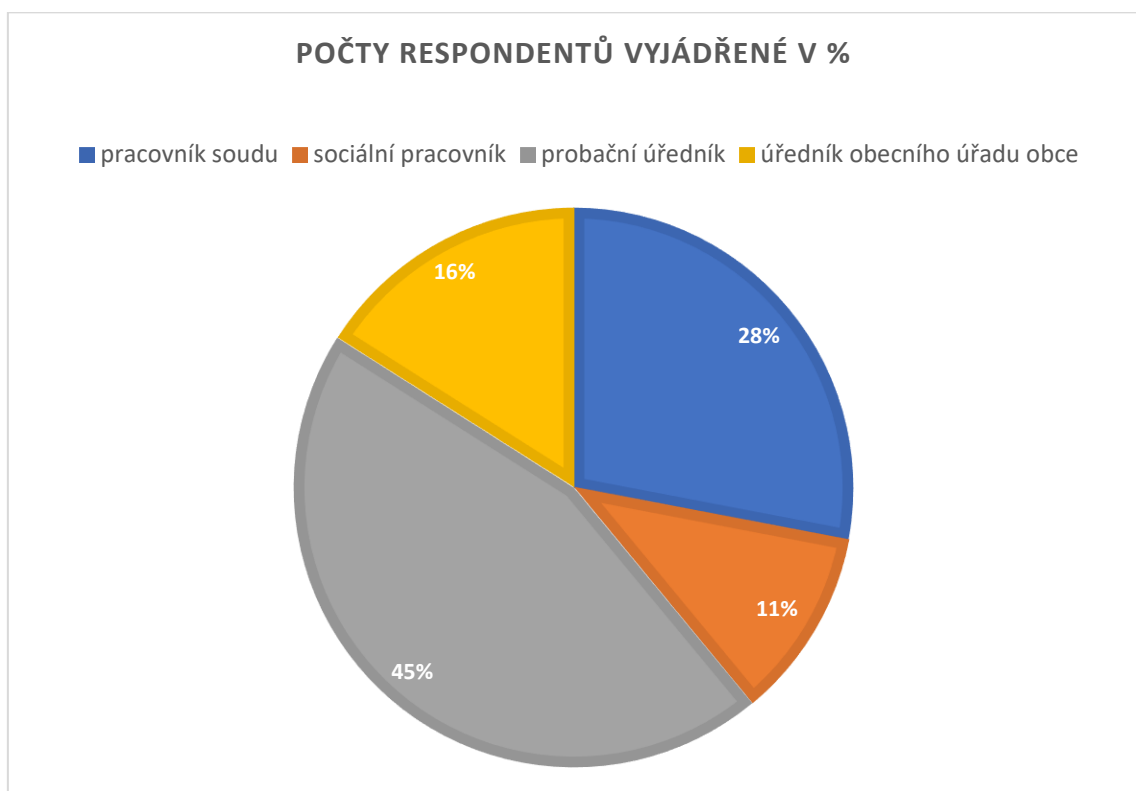
Graf č. 21

Tabulka č. 25 Otázka č. 13 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Kdo podle vás kontroluje osoby, které vykonávají trest domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
pracovník soudu	7	9	15	19	22	28
sociální pracovník	4	5	5	6	9	11
probační úředník	17	21	19	23	36	45
úředník obecního úřadu obce	3	4	10	13	13	16
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 22

Tabulka č. 26 Otázka č. 14 Počet odpovědí respondentů ženy a muž.

Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování podmíněně propustil z vězení s tím, že mu bude uložen pro zbytek výkonu trestu trest domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
ano	9	11	14	18	23	29
ne, dostačující je podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu	5	6	10	12	15	19
ne, trest by měl být vykonán celý	17	22	25	31	42	52
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 23

Tabulka č. 27 Otázka č. 15 Počet odpovědí respondentů ženy a muži.

Jaká je podle vás maximální délka trestu domácího vězení?	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %	Celkem	Celkem %
6 měsíců	6	8	8	10	14	18
12 měsíců	9	11	15	18	24	31
20 měsíců	5	6	7	9	12	15
24 měsíců	11	14	19	24	30	36
CELKEM	31	39	49	61	80	100

Graf č. 24

